

An abstract illustration featuring several stylized faces and symbols. At the top left, a profile of a face is shown. Below it, a central face with long dark hair and a small mouth is prominent. To the right of this face is a green rectangular area containing the title. Below the central face, there's a smaller face with a green male symbol (♂) over it. At the bottom left, a large black handprint contains a green female symbol (♀) and a green male symbol (♂). To the right of the handprint, there's a black silhouette of a person with long hair. At the bottom right, a small face is visible with a green female symbol (♀) over it. The background has some green and grey washes.

Jag vill inte tystas längre

Att se och möta ciskillar och transpersoner
med erfarenhet av sex mot ersättning

Förord	3
Inledning	4
Normer	10
Erfarenheter av sex mot ersättning	13
Arenor	40
Möta och ge stöd	46
Avslutande ord	68
Bilaga: Workshopmaterial	72
Referenser	74

Författare Madeleine Söderberg och Sara Johnsson

Grafisk form Jenny Gustafsson

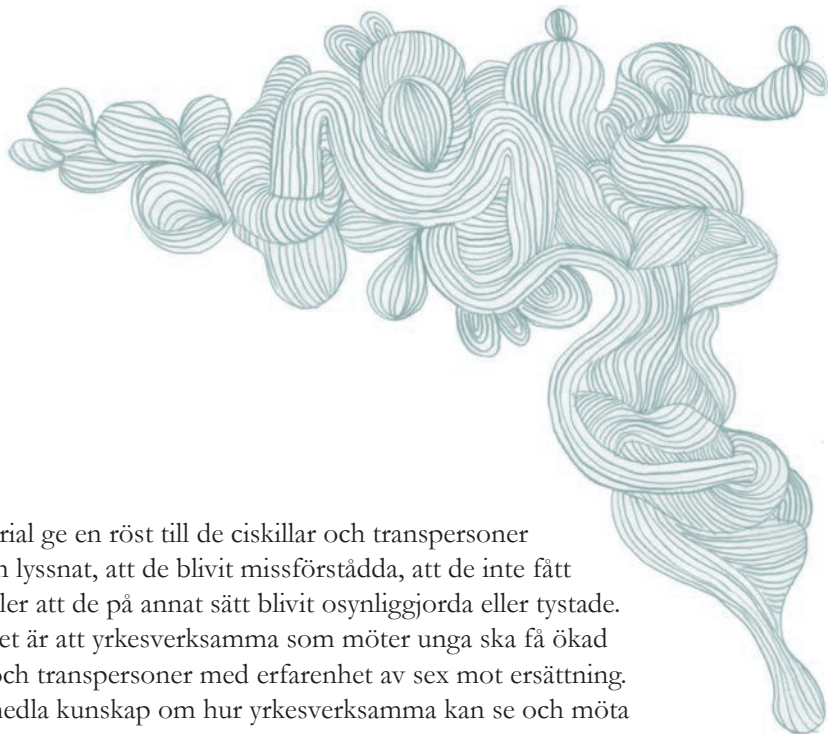
Korrektur Carolin Zinkell

Genomläsningar och bidragit med texter Josefin Andersson och Nina Åkerlund

Illustratör Annefrid Sjöman

Tryckeri Tabergs tryckeri, 2017

© Länsstyrelsen i Jönköpings län

Förord

Vi vill med detta material ge en röst till de ciskillar och transpersoner som upplever att ingen lyssnat, att de blivit missförstådda, att de inte fått utrymme att berätta eller att de på annat sätt blivit osynliggjorda eller tystade.

Syftet med materialet är att yrkesverksamma som möter unga ska få ökad kunskap om ciskillar och transpersoner med erfarenhet av sex mot ersättning. Syftet är även att förmedla kunskap om hur yrkesverksamma kan se och möta dessa unga.

Materialet är en del i länsstyrelsernas uppdrag att motverka prostitution och människohandel för sexuella ändamål och har tagits fram med stöd från Socialstyrelsen.

Vi vill rikta ett stort tack till er som på olika sätt varit en del i arbetet. Först och främst vill vi tacka er som givit oss förtroendet att förmedla era erfarenheter och livsberättelser. Vi vill även tacka er som under processen bidragit med viktig sakkunskap i ämnet, både genom intervjuer och genom deltagande i referensgrupper. Tack Olga Gislén, utredare på Socialstyrelsen och Endrit Mujaj, utvecklingsledare på Länsstyrelsen Stockholm för värdefulla synpunkter. Ett särskilt tack riktar vi till Mikko Roth, tack för ditt engagemang och för att du delat med dig av din kunskap och erfarenhet. Suzann Larsdotter, sakkunnig inom sexualupplysning, socionom och auktoriserad sexolog, Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU) har varit särskild läsare.

Karin Hermansson
Avdelningschef
Länsstyrelsen i Jönköpings län

Inledning

En cisperson är någon som identifierar sig med det kön som tilldelats vid födseln. Cis betyder ”på samma sida” på latin (RFSL, 2015). En ciskille är en person som känner sig som kille, är kille enligt folkbokföring och myndighetsdokument, och har en kropp som ser ut som en killes brukar (UMO, u.å). En transperson är någon vars könsidentitet eller könsuttryck inte stämmer överens med det juridiska kön som tilldelats vid födseln (RFSL Ungdom, 2016).

Bakgrund

2015 publicerade Länsstyrelsen i Jönköpings län studien Osynlig synlig verklighet – prostitution i Jönköpings län. Inom ramen för studien genomfördes verksamhetsbesök och intervjuer med yrkesverksamma och ideellt engagerade. Studiens resultat och efterföljande föreläsningars utvärderingar (cirka 50 föreläsningar under maj 2015 till juni 2017) har visat att ciskillar och transpersoner med erfarenhet av sex mot ersättning riskerar att osynliggöras inom de verksamheter som möter unga. De yrkesverksamma som tillfrågats efterfrågar kunskap om ciskillar och transpersoner med erfarenhet av sex mot ersättning. De efterfrågar även kunskap om bemötande och stöd till dessa unga. Socialstyrelsen bekräftar att yrkesverksamma sällan uppmärksammar killar med erfarenhet av sex mot ersättning (Socialstyrelsen, 2015-5-2, 12-13). Även Eriksson och Knutagård (2005, 9) lyfter att män som har sex mot ersättning är en osynlig grupp för yrkesverksamma inom socialt arbete.

Ciskillar, och i viss mån även transpersoner, med erfarenhet av sex mot ersättning har synliggjorts i forskning, utbildningsmaterial och kartläggningar. Hänvisningar till flera av dessa finns i detta material. Det finns även två webbutbildningar om sex mot ersättning från Socialstyrelsen (2015), en om barn och unga och en om vuxna. Trots att ämnet har belysts finns ett fortsatt behov av forskning och ny kunskap inom området.

Mot bakgrund av de fortsatta behoven fokuserar detta material på ciskillar och transpersoner med erfarenhet av sex mot ersättning. Det fokuserar även på hur yrkesverksamma kan se, möta och ge stöd till dessa unga. Det finns en medvetenhet om att ytterligare grupper riskerar att osynliggöras, det har dock inte funnits utrymme att utveckla det inom ramen för materialet.

Syfte

Syftet med materialet är att yrkesverksamma som möter unga ska få ökad kunskap om ciskillar och transpersoner med erfarenhet av sex mot ersättning. Syftet är även att förmedla kunskap om hur yrkesverksamma kan se och möta dessa unga.

Utgångspunkter

Materialet inriktar sig på den som får ersättning för sexuella tjänster, inte den som ger ersättning. Fokus ligger vidare på unga ciskillar och transpersoner och på de yrkesverk-

samma som möter unga. Med ung avses, om inte annat anges, personer mellan 13 och 21 år. Med barn avses varje människa under 18 år (SoL, 2001:453, 1 kap. 2 §). Det finns stora juridiska skillnader inom detta åldersspann, som får avgörande konsekvenser gällande vilken lagstiftning som tillämpas.

I brottsbalken (1962:700, 6 kap. 11 §) framkommer att det är olagligt att ge ersättning för sexuella tjänster i Sverige. Det är däremot inte olagligt att erbjuda sexuella tjänster mot ersättning. I enlighet med denna lagstiftning och regeringens inriktning i jämställdhetspolitiken betraktas köp av sexuell tjänst som ett utnyttjande och som en del av mäns våld mot kvinnor (Skr, 2007/08:167, 3; Skr, 2016/17:10, 33).

Enligt Brottsbalken (1962:700, 6 kap. 9 §) är köp av sexuell tjänst av barn en olaglig handling. Det betraktas som en form av sexuell exploatering av barn (SOU, 2004:71, 236-237), oavsett om barnet tvingats till handlingen eller själv tagit initiativ till att erbjuda sexuella tjänster. För att kunna dömas för köp av sexuell handling av barn ska gärningspersonen ha vetat eller haft skälig anledning att förstå att barnet var under 18 år (BrB, 1962:700, 6 kap. 13 §). När ett barn är under 15 år innebär köp av sexuell tjänst att gärningspersonen har begått våldtäkt mot barn (BrB, 1962:700, 6 kap. 4 §). All form av köp av sexuell handling av barn under 15 år därför att betrakta som sexuellt övergrepp mot barn.

Alla som har erfarenhet av sex mot ersättning önskar inte stöd och hjälp, men alla har rätt till det. Särskilt viktigt är det att uppmärksamma och ge stöd till barn och unga med erfarenhet av sex mot ersättning. Här har yrkesverksamma inom olika verksamheter ett gemensamt ansvar. Det kan handla om att anmäla till polisen när ett brott har begåtts, att anmäla till socialtjänsten när ett barn under 18 år riskerar att fara illa (i enlighet med SoL, 2001:453, 14 kap. 1 §) eller att erbjuda stöd och behandling till dem som är i behov av det.

Målgrupp

Materialet vänder sig till alla som i sin yrkesroll möter unga. Exempelvis kuratorer, pedagoger, socialsekreterare, fritidsledare, psykologer, terapeuter eller personal på boende eller institution.

Disposition

Förutom inledning, avsnitt om normer och avslutande ord består materialet av tre huvudavsnitt och en bilaga. Det första avsnittet innehåller fem berättelser från personer med erfarenhet av sex mot ersättning eller liknande erfarenhet. Berättelser som dessa blir alltför sällan förmedlade och kunskapen om just ciskillar och transpersoner med erfarenhet av sex mot ersättning är ofta bristfällig. Därför har avsnittet fått stort utrymme och är tänkt att utgöra en grund för vidare läsning. Det andra avsnittet är en redovisning

av några arenor som används av ciskillar och transpersoner som har sex mot ersättning. I det tredje avsnittet redovisas reflektioner från yrkesverksamma tillsammans med hänvisningar till forskning och kunskap. Avslutningsvis finns en bilaga i form av workshopmaterial som kan användas för vidare reflektioner, enskilt eller i grupp.

Genomförande

Materialet bygger på intervjuer med ciskillar och transpersoner med erfarenhet av sex mot ersättning eller liknande erfarenhet och med yrkesverksamma och ideellt engagerade som möter dessa unga. Alla intervjuer har genomförts av Madeleine Söderberg, utvecklingsledare på Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Intervjuer med personer som har erfarenhet av sex mot ersättning

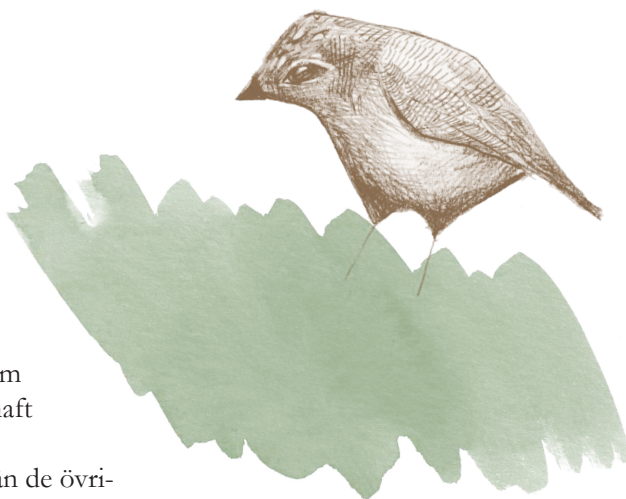
Sammanlagt har fem intervjuer genomförts med personer med erfarenhet av sex mot ersättning eller liknande erfarenhet. Intervjuerna har skett på olika orter i Sverige. En semistrukturerad intervjuguide har använts med teman som uppväxt, relationer, sex mot ersättning, konsekvenser och mående, bemötande och stöd samt framtidsplaner. En intervju hölls på engelska och resterande på svenska. Alla intervjuer har bandats och transkriberats. Översättning har gjorts av intervjun som hölls på engelska. Personen förstår svenska och har därmed kunnat läsa och ge synpunkter på den översatta texten. Försiktig språklig revidering har genomförts på samtliga intervjupersoners citat för att öka läsförståelsen. Intervjupersonerna har löpande fått ge synpunkter på texten och på de illustrationer som representerar deras respektive berättelse.

Alla intervjupersoner har fått både muntlig och skriftlig information om genomförande och syfte med materialet. De har även fått information om att deltagande är frivilligt och att de när som helst har möjlighet att avbryta intervjun eller välja att berättelsen tas bort helt. För att säkerställa intervjupersonernas anonymitet har namn och vissa detaljer i berättelserna ändrats. Enbart de två författarna och i vissa fall de som förmedlat kontakten har haft information om intervjupersonernas riktiga namn.

Materialet bygger på ett begränsat urval berättelser och kan därför inte betraktas som representativt för hela gruppen ciskillar och transpersoner med erfarenhet av sex mot ersättning. Författarna har fått kontakt med intervjupersonerna genom yrkesverksamma och ideella stödorganisationer. Tre av personerna har hänvisats via yrkesverksamma och två har själva tagit kontakt efter Länsstyrelsen i Jönköpings läns efterfrågningar via chattsidor som drivs av 1000 Möjligheter och MÄN. I redovisningen finns en hög representation av hbtq-personer. En förklaring till detta kan vara att förekomsten av sex mot ersättning är högre bland unga hbtq-personer än bland andra unga (Svedin & Priebe, 2009, 47; Ungdomsstyrelsen, 2009:9, 159-160, Tikkanen, Abellson & Forsberg, 2011, 16; Darj, Jonsson & Summanen, 2015, 6). Vilka personer som finns representerade kan också vara färgat av vilken yrkesverksam eller stödorganisation som kontakten har förmedlats genom. Samtliga personer som visat intresse för att delta medverkar i materialet.

Ett kriterium för att delta har varit att personen var ung vid erfarenheten av sex mot ersättning eller liknande. I vissa fall har detta inneburit att det gått lång tid mellan erfarenhet och intervju, vilket kan påverka berättelserna. Ett ytterligare kriterium har varit att personen har eller har haft någon form av stöd.

Two av berättelserna skiljer sig från de övriga. En person har inte tagit emot ersättning för sexuella tjänster. Då hens erfarenhet ligger i gränslandet till sex mot ersättning, och frågan om att begära ersättning funnits närvarande för personen, har berättelsen inkluderats. Den andra berättelsen som skiljer sig från övriga gör det utifrån att personen inte var ung (enligt materialets definition) vid erfarenheten av sex mot ersättning. Berättelsen har trots detta inkluderats då den belyser en form av sex mot ersättning som ingen annan av berättelserna lyfter.

Intervjuer med yrkesverksamma

Sammanlagt har sex yrkesverksamma och en ideellt engagerad stödperson/behandlare intervjuats. Samtliga arbetar med stöd i form av fysiska möten. En av intervjupersonerna har även erfarenhet av att arbeta med stöd via internet, vilket kan vara ett bra verktyg för att nå unga i behov av stöd. Tre av intervjupersonerna är behandlare/terapeuter på specialistmottagningar med särskilt ansvar för stöd och behandling till unga och vuxna med erfarenhet av sex mot ersättning. Dessa är Mikamottagningen i Göteborg, Mikamottagningen i Stockholm och 1000 Möjligheter. De har mellan sju och nio års erfarenhet av att arbeta med frågor som rör sex mot ersättning. Två av dem är utbildade socionomer och den tredje är utbildad skötare. Alla har grundläggande psykoterapiutbildning. En intervjuperson är integrationschef med ansvar för hem för vård eller boende för ensamkommande flyktingbarn (HVB). Vidare har en handläggare på socialtjänsten som arbetar med ekonomiskt bistånd och våld i nära relation intervjuats. Det har även genomförts en intervju med en kurator på en högstadieskola. Intervjupersonerna som representerar HVB, socialtjänst och skola har socionomutbildning eller annan relevant utbildning inom socialt arbete. De har 9, 23 respektive 15 års erfarenhet av socialt arbete. Den ideella stödpersonen/behandlaren, som valt att inte vara anonym, heter Mikko Roth. Han är behandlingspedagog och har närmare 20 års erfarenhet av att arbeta med samtalsstöd och konsulteringar rörande ciskillar och transpersoner med erfarenhet av sexuella övergrepp och sex mot ersättning. Han har även genomfört en omfattningskartläggning av prostitution i Jönköpings län (Länsstyrelsen i Jönköpings län, 2015). Intervjupersonerna har valts

utifrån ett kriterium, att de har mött ciskillar och/eller transpersoner med erfarenhet av sex mot ersättning. Det finns en medvetenhet om att alla verksamheter som kan vara aktuella inte är representerade i detta material, vilket kan anses vara en brist.

Mikko Roth har intervjuats vid fyra tillfällen, övriga yrkesverksamma har intervjuats vid ett tillfälle vardera. En semistrukturerad intervjuguide har använts med frågor som rör bland annat erfarenheter av att möta ciskillar och transpersoner med erfarenhet av sex mot ersättning, de ungas eventuella utsatthet och behov, normer och samverkan. Samtliga intervjuer har bandats och transkriberats. I enlighet med önskemål från intervjupersonerna redovisas enbart vilken typ av verksamhet intervjupersonen representerar, med Mikko Roth som undantag. Efter godkännande redovisas specialistmottagningarna gemensamt. Intervjupersonerna har kontinuerligt fått ta del av texter och citat de berörs av och haft möjlighet att lämna synpunkter.

BEGREPP

Cisperson/ciskille

En cisperson är någon som identifierar sig med det kön som tilldelats vid födseln. Cis betyder "på samma sida" på latin. (RFSL, 2015) En ciskille är en person som känner sig som kille, är kille enligt folkbokföring och myndighetsdokument, och har en kropp som ser ut som en killes brukar (UMO, u.å).

I materialet används begreppet ciskille/ciskillar genomgående. Detta för att poängtera när det är just ciskillar och inte transkillar som avses. I vissa fall används dock kille/killar och män, detta i samband med referering till andra studier där begreppet används. Detsamma gäller för cistjej/cistjejer och tjej/tjejer.

Cruising

Ordet används i dagligt tal om män som har sex med män som möts på särskilda platser för att flirta, få kontakt med varandra och skaffa sexuella kontakter (RFSL Stockholm, u.å).

Digitalt forum

Digitalt forum syftar i materialet på internetbaserade forum där en profil kan skapas och där det finns möjlighet att interagera med andra genom att bland annat skicka meddelanden, göra inlägg och gå med i klubbar eller grupper.

Hbtq-person

Hbtq är ett paraplybegrepp som innefattar homosexuella, bisexuella, transpersoner och personer med queera uttryck och identiteter (RFSL, 2015).

I materialet används i vissa fall hbt-person, detta i samband med referering till andra studier där queera personer inte ingått i studien.

Könsbekräftande behandling

Könsbekräftande behandling är ett samlingsnamn för olika behandlingar som genomförs för att kroppen ska stämma överens med könsidentiteten (RFSL Ungdom, 2016).

Ordet könskorrigering och "att byta kön" är äldre begrepp för könsbekräftande behandling. De äldre begreppen förekommer i texten, då intervjupersoner har använt dem. Det är dock att föredra att använda begreppet könsbekräftande behandling.

Könsdysfori

Könsdysfori är ett psykiskt lidande eller en försämrad förmåga att fungera i vardagen som orsakas av att könsidentiteten (det självupplevda könet) inte stämmer överens med det juridiska könet (Socialstyrelsen, 2015-4-6, 11).

Sex mot ersättning

Med sex mot ersättning menas en situation när en person får eller blir lovad ersättning för sexuella handlingar. Ersättningen kan vara pengar, kläder, alkohol, droger eller någonstans att sova. (Socialstyrelsen, 2015-5-2, 10)

I materialet används formuleringar som att ha sex mot ersättning, att ha erfarenhet av sex mot ersättning och att erbjuda sexuella tjänster mot ersättning synonymt. Formuleringar som att sälja sex och begreppet prostitution används inte. Detta för att de riskerar att kopplas ihop med stereotypa föreställningar. De kan även vara svåra för unga att känna igen sig i. Formuleringen att sälja sex och begreppet prostitution förekommer dock i citat från intervjupersoner, vid hänvisning till referenslitteratur och i Länsstyrelsens uppdrag.

I materialet används begreppet sex mot ersättning för hela åldersspannet 13-21 år. Det bör dock poängteras att köp av sexuell handling av barn och unga under 15 år är våldtäkt mot barn.

Sex som självskada

Att skada sig genom sex handlar om att ha ett mönster av att söka sig till sexuella situationer som innebär egen psykisk eller fysisk skada. Beteendet orsakar stort lidande för personen och har en negativ påverkan på andra delar i livet, så som skolgång, jobb eller relationer. (Jonsson & Lundström Mattsson, 2012, 52)

Transperson

Transperson är ett paraplybegrepp för flera olika identiteter. Personer som identifierar sig som trans har, till skillnad från en cisperson, en könsidentitet eller ett könsuttryck som inte stämmer överens med det juridiska kön som personen blev tilldelad vid födseln. Det kan också vara personer som varken identifierar sig som kvinna eller man (till exempel ickebinär). Trans handlar inte om sexualitet eller sexuell läggning, det handlar om könsidentitet. Transpersoner kan vara exempelvis heterosexuella eller bisexuella. (RFSL Ungdom, 2016)

Transkille och transtjej

En transkille är en person som vid födseln blev tilldelad det juridiska könet tjej, men som identifierar sig som kille. En transtjej är en person som vid födseln blev tilldelad det juridiska könet kille, men som identifierar sig som tjej. (RFSL Ungdom, 2016)

Queer

Queer är ett begrepp som innebär ett ifrågasättande av normer kring kön och sexualitet. Vissa använder queer som ett sätt att beskriva sin sexuella läggning eller könsidentitet, andra använder begreppet för att inte behöva definiera sin sexuella läggning eller könsidentitet. (RFSL, 2015)

Normer

Vikten av att ha ett normkritiskt förhållningssätt i mötet med ciskillar och transpersoner med erfarenhet av sex mot ersättning lyfts genomgående i texten. Detta avsnitt är därför tänkt att utgöra en grund för fortsatt läsning.

Synen på sex mot ersättning påverkas, som så mycket annat i samhället, av normer kring exempelvis könsidentitet och sexuell läggning. Normer påverkar bilden av såväl den som erbjuder sexuella tjänster som den som ger ersättning. Den dominerande bilden av vem som erbjuder sexuella tjänster mot ersättning är fortfarande i stor utsträckning en cistjej eller -kvinna. Detta innebär att ciskillar och transpersoner riskerar att osynliggöras.

Cisnormativitet bygger på antagandet att en människas könsidentitet och könsuttryck alltid överensstämmer med det kön som tilldelats vid födseln (Nationella sekretariatet för genusforskning, 2016). Heteronormativitet är ett system av normer som utgår från att det endast finns två kön och att dessa är varandras motsatser och komplement. Kvinnor antas vara feminina och attraheras av män medan män förväntas vara maskulina och attraheras av kvinnor. Heterosexualitet utgör det normala och förväntade i samhället. Heteronormen är nära kopplad till en tvåsamhetsnorm, där tvåsamheten är det förväntade och eftersträvsvärda. Den som bryter mot det förväntade och "normala" riskerar att ses som avvikande och bli exkluderad och marginaliserad. (Alm, Bremer, Nord & Schmitt, 2016, 62; Ohlsson Sandahl, 2015, 118-122) Det är viktigt att vara medveten om att såväl könsidentitet som sexuell läggning aldrig kan definieras av någon annan än individen själv.

Som en reaktion på toleranspedagogiken, vilket innebär att den som avviker från normen studeras för att därefter kunna tolereras, har normkritik och normkreativitet vuxit fram. Normkritiken granskar istället normerna och hur det som tas förgivet påverkar människors tänkande och agerande. Normerna påverkar alla delar av samhället, inte minst människors sexualitet. (Ohlsson Sandahl, 2015, 107-108; Lenz Taguchi, 2016, 84) Genom att belysa normerna istället för de personer som bryter mot normerna skapas en större förståelse för hur identiteter skapas i interaktionen mellan människor. Normerna kan påverka individers handlingsutrymme, hur olika grupper synliggörs eller osynliggörs och hur deras agerande tolkas av omgivningen. Tjejer/kvinnors och killars/mäns sexualitet förväntas vara olika, vilket skapar olika möjligheter för vad som är möjligt att göra utan att stigmatiseras. Det kan bland annat innebära att tjejers och killars sexuella erfarenheter betraktas olika, att killars och mäns sexualitet sällan ses som destruktiv eller kopplad till utsatthet och att tjejers och kvinnor inte förväntas ta initiativ till sex. (Larsdotter, Jonsson & Gäredal, 2011, 268-270)

Transpersoner påverkas av hur normer kring kön skapas och hur ickenormativa kön därmed också skapas (Alm et al., 2016, 61). De riskerar att inte fullt ut ses som det kön som de definierar sig som eller tvingas in i en könskategori trots att de inte ser sig som kvinna eller man. Det är också vanligt att en transidentitet felaktigt antas säga

något om en individs sexuella läggning. (Larsdotter et al., 2011, 17-18, 271)

Även hetero-, bi- och homosexualitet är nära sammankopplat med förväntningar och stereotyper om sexualitet och sexuella praktiker. Heteronormen innebär att sexualitet förväntas utspela sig mellan en kvinna och en man, medan andra sexuella läggningar historiskt har setts som något avvikande och skamfullt. Homo- och bisexualitet har tidigare också kopplats samman med en starkare och mer utlevd sexualitet. (Wolf, 2009, 24, 73-40) Det kan innebära att en person som definierar sig som homosexuell exempelvis förväntas ha större sexuella erfarenheter, fler sexpartners eller andra sexuella preferenser än en heterosexuell person. Därmed riskerar förutfattade meningar att komma i vägen för individens verkliga erfarenheter. (Larsdotter et al., 2011, 17-18) Det är också vanligt att individens sexuella praktik antas definiera den sexuella läggningen eller vice versa, vilket inte alltid stämmer. Återigen är det enbart individen själv som kan definiera sin sexuella läggning. (Darj et al., 2015, 24) Normer kring könsidentitet och sexuell läggning är inte givna utan är ständigt i förändring. Normerna utmanas, omformas eller förstärks i interaktionen mellan människor. De varierar inom samhällen såväl som mellan olika samhällen. (Dahl, 2016, 16-18)

Erfarenheter av sex mot ersättning

Här får du ta del av berättelser från fem personer med erfarenhet av sex mot ersättning eller liknande erfarenhet. Avsikten är att ge en så nära beskrivning av personernas liv och erfarenhet som möjligt. Individerna i berättelserna har under sina liv haft kontakt med flera olika yrkesverksamma. Ibland har de fått det stöd de önskat eller behövt, men ofta har stödet saknats eller brustit.

”Jag har använt sex för att skada mig själv, det är inte så sex ska fungera.”

Jimmy växte upp i en liten stad i Sverige och han beskriver sin uppväxt som dysfunktionell och väldigt svår. Barndomen präglades av våld, sexuella övergrepp och föräldrarnas alkoholproblem. Detta har medfört att Jimmy har använt sex som ett sätt att skada sig själv.

– Det blir lättare att placera vart ångesten kommer ifrån om jag går ut i skogen och blir knullad som en smutsig slyna. Har jag ångest och suicidtankar utan att veta varifrån de kommer så blir det inte lika lätt att hantera.

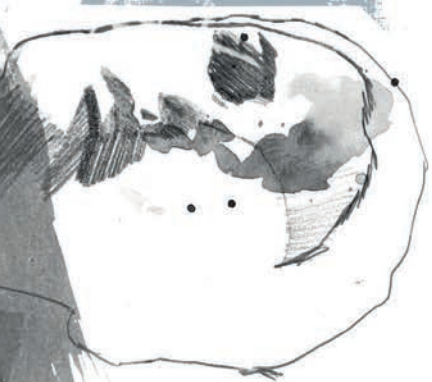
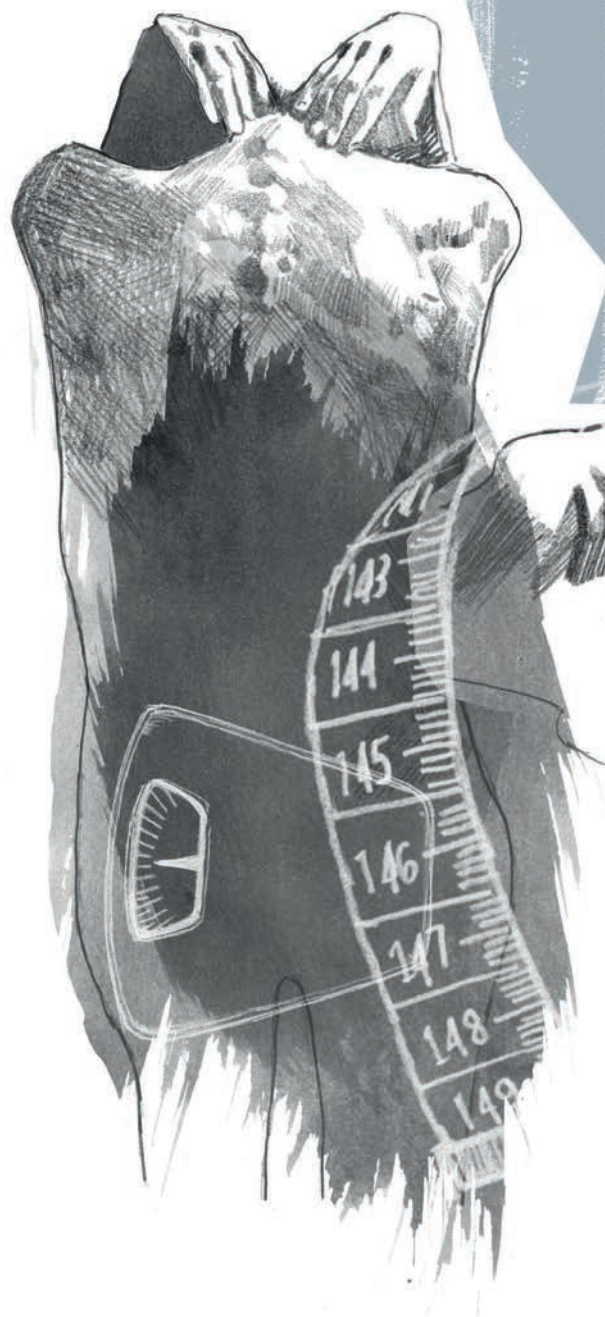
Flera rop på hjälp

Jimmy har varit i kontakt med både vården och socialtjänsten många gånger för att få hjälp. Vissa gånger har han känt sig helt förbisedd, och andra gånger har han fått bättre hjälp än väntat. Han har genom åren lagt särskilt fokus på att försöka få en egen lägenhet för att komma bort från våldet och missbruket i sitt föräldrahem.

– Jag hade föräldrar som inte tog hand om mig, det fanns aldrig mat hemma och det fanns inga pengar.

Jimmy minns särskilt en situation som gjorde honom fruktansvärt rädd för att bo kvar hemma. Det var när pappan var onykter och skulle skjutsa Jimmy till en fritidsaktivitet. Han hotade honom med att köra in bilen i ett träd för att slippa de problem som han tyckte att Jimmy skapade.

JIMMY är vid intervju tillfället 25 år gammal. Första gången han hade sex mot ersättning var han 16 år. Han har fått hjälp av en psykoterapeut och han har upplevt ett stort stöd från sin socialsekreterare. Jimmy bor i en stad som saknar specialistmottagning.

Jimmy har en äldre bror som ofta använde hot och våld mot familjen. Han utsatte också Jimmy för sexuella övergrepp vid upprepade tillfällen. Brodern var aktiv i en rörelse som är känd för att vara våldsbejakande. Jimmy kan inte minnas hur gammal han var första gången hans bror utsatte honom för sexuella övergrepp, men han minns en gång när han trodde att hans bror kissade i hans mun. Nu har han förstått att brodern fick en utlösning.

Flera gånger har Jimmy råkat ut för personer som utsatt honom för sexuella övergrepp eller som gett ersättning för sex. Många gånger har Jimmy skuldbelagt sig själv och tänkt att det är hans eget fel att detta har hänt.

Alla dessa faktorer har bidragit till att Jimmy flera gånger försökt avsluta sitt liv. Efter en överdos hamnade Jimmy hos barn- och ungdomspsykiatri och därefter bedömde socialtjänsten att han behövde ett eget boende. Men det blev aldrig så, Jimmy förklarar att en chef stoppade det och han fick istället bo kvar hemma, under samma tak som sin bror. Jimmy har nyligen fått en ursäkt av personal på socialtjänsten för hanterandet av hans livssituation under uppväxten.

”Han spottade mig i ansiktet”

Jimmy är homosexuell, något som han länge kände att han inte kunde vara öppen med. Dels för att flera familjemedlemmar uttryckt homofobi och dels för att Jimmy under tonåren var delaktig i en kristen frikyrka och han hade svårt att acceptera sin sexuella läggning i relation till sin tro.

En av familjemedlemmarna som uttryckt homofobi är Jimmys äldre bror, samma bror som utsatte honom för sexuella övergrepp. Trots att Jimmy aldrig berättat om sin läggning tror han ändå att hans bror förstod.

– Sen vet jag ju att han vet. Jag spelade mycket dataspel tillsammans med min första pojkvän och då pratade vi över nätet med varandra. Vi sa puss innan vi skulle lägga oss och det hörde min bror nån gång. Vi började bråka och han spottade mig i ansiktet och slog mig och sa att han hade hört oss.

”Jag låg med runt 200 på ett år”

Jimmy har haft flera relationer. Han beskriver en av relationerna som fin och positiv.

– Vi träffades genom Quiser och vi var varandras motsatser men ändå så fruktansvärt lika. Han hade högsta betyg i alla ämnen, jag knarkade och hade inga betyg. Men vi blev tillsammans och var tillsammans tills han kom in på universitetet och han kände att han ville satsa allt på studierna.

Han har också haft relationer som han beskriver som destruktiva. Det har förekommit både psykiskt och fysiskt våld och en av pojkvännerna var sexmissbrukare.

– Jag gick med på saker utan att jag själv ville, för att tillfredsställa honom. Det var lika mycket mitt fel egentligen att inte säga ifrån. Samtidigt hade han vetskap om mina tidigare övergrepp och ändå utsatte han mig för liknande saker. Jag sa till honom flera gånger att han inte fick slå mig eller kalla mig nedvärderande saker, men han fortsatte ändå. [...] Jag sökte en räddare. Någon som skulle komma och lösa allting åt mig. Jag

klamrade mig fast vid det lilla bara för att få känna lite trygghet och kunde gå med på vad som helst för att få ha det lilla kvar.

När Jimmys relationer tog slut sökte han sexuella kontakter, främst via internet. Innan han fyllde 15 år fick han ett flertal sexuella förfrågningar.

– Den första jag låg med från QX var en 60-årig man, han skulle bjuda på fika och jag var bara 15. Sen bad han mig följa med hem för att röka pipa och sen började han ta på mig. Som 15-åring känner man att man inte har så mycket att säga till om så jag lät det hända.

Jimmy började ta emot ersättning för sex när han var 16 år gammal. Till en början handlade det framförallt om att dämpa ångest, men det kom att handla mer och mer om pengarna.

– Jag menar inte att samhället ska betala mer för mig men man har inte råd med någonting när man är sjuk. Då är det ganska lätt att knulla för en femhundring och

köpa ett par byxor. [...] Det blev ganska extremt, jag låg med runt 200 på ett år. Mötena var väldigt lika, jag tror att jag letade efter situationer som liknade de övergrepp jag varit med om. Jag ser inte prostitutionen som själva problemet, utan jag ser det destruktiva beteendet som problemet. Jag skulle aldrig ligga med nån som jag tycker är attraktiv. Det ska vara vidrigt och långt ifrån det jag vill ha för att jag ska kunna sälja.

Ett annat sätt att reducera ångest har varit att försöka ta kontroll över maten.

– Jag får en kick av att svälta mig själv och att pressa mig längre och längre utan mat. Jag har blivit mer tålig med tiden, jag ökar inte tiden medvetet men jag klarar mig ganska länge utan mat om jag har cigaretter och kaffe.

”Hon sa att man gillar olika i sängen”

För att få behålla sin psykologkontakt och inte behöva söka jobb på heltid, vilket Jimmy i dagsläget inte klarar av, behöver han ett sjukintyg. Vägen mot ett sjukintyg beskriver han dessvärre som lång och Jimmy har negativa erfarenheter av att söka hjälp. Senast han sökte sig till vården fick han träffa en överläkare för att prata om ångest. Jimmy berättade att han hade önskade sexuella möten för att skada sig själv. Han förklarade att han under det senaste året hade träffat 200 män i skogspartier. Responsen blev inte som Jimmy hade förväntat sig.

– Hon sa att man gillar olika i sängen, hon och hennes man kanske gillar en sak och jag en annan. Hon kopplade det inte till något destruktivt, även om jag sa att jag är medveten om att det är något destruktivt med tanke på övergreppen. Jag kände mig värdelös, för att jag mådde skit och så blir man tillsagd att man inte har något att må skit över.

Jimmy berättade även för överläkaren om sin ständiga oro för att bli utsatt för fler övergrepp av sin bror.

– Hon sa att jag är vuxen nu, och han utsätter mig inte i dag så det är ingenting jag ska vara orolig för utan det var när jag var ung och det kommer inte hända i dag.

Efter Jimmys senaste överdos kom han i kontakt med en annan överläkare. Jimmy upplevde bemötandet som oerhört respektlöst.

– Dels så kollade han inte på mig överhuvudtaget, han satt och klottrade i sin lilla bok. Han pratade om att jag skulle öppna ett fönster och läsa en bok för att kunna somna. Och att jag skulle träna och äta hälsosamt. Han lovade väldigt mycket kring uppföljning, men jag hörde aldrig något. Efter tre månader ringde jag och fick veta att han inte hade gjort någonting av det han hade lovat och då fick jag åka direkt till psykakuten.

”Hon är en på miljonen”

En av psykologerna Jimmy har haft kontakt med har han upplevt som väldigt bra. Psykologen hade inte särskilt stor kunskap om sex som självskadebeteende eller sex mot ersättning, men han lyssnade och visade att han ville förstå.

– Det är väl just att han inte såg mig som en medicinpåse, han var väldigt närvarande i sina känslor. När jag berättade om mina övergrepp sa han hur han kände som person, att han blev ledsen och arg. Sen sa han hur han såg på det utifrån sin yrkesroll. Han var inte en psykolog för mig, han var en människa.

Jimmy har också fått bra stöd av sin nuvarande socialsekreterare. Hon har hjälpt honom på många olika sätt och har varit både professionell, personlig och närvarande.

– Hon borde vara normen, fast hon är en på miljonen.

Idag är Jimmy mer öppen med sin problematik som ett sätt att bearbeta och hantera det han varit med om.

– Nu har jag börjat bli lite mer öppen med det för att övergreppen inte ska få ha sån makt över mig. Kan jag berätta om det så kan jag leva med det.

”Läkaren drog slutsatsen att jag tyckte att det var jobbigt att vara homosexuell”

Jonas är uppvuxen i en liten stad i Sverige tillsammans med sin mamma, pappa och sina syskon. Jonas kände sig alltid trygg hemma hos familjen. Han trivdes också i skolan, bortsett från att han kände sig otrygg i närheten av de, som han beskriver det, ”grabbiga” killgängen. Han har alltid varit konflikträdd och mån om att vara alla till lags.

– Vid varje träff har jag känt mig smutsig. Samhället ser personer som säljer sex som något bottenskrap och smutsigt och det blir som att jag identifierar mig med det och så föder det självhat.

”Bristande självkänsla var startskottet”

När Jonas gick i sjätte klass började han känna att han ville förändra sin kropp. Han började banta i smyg. Viljan att förändra kroppen höll i sig och i nionde klass fokuserade han på att träna extremt hårt. Han spydde efter träningarna och fick i samband med detta svår ångest. Hans maniska beteende fortsatte. Han gick från träningshets till att lägga all sin energi på att studera. Dessa beteenden ser han själv som början till ett självskadebeteende.

JONAS är vid intervjutillfället 20 år gammal. Första gången han hade sex mot ersättning var han 14 år och senaste tillfället var för ett år sedan. Jonas har fått stöd via en specialistmottagning under lite mer än ett år. Han går dit en till två gånger i veckan. Jonas bor i en stad där det finns en specialistmottagning.

– Den bristande självkänslan var startskottet till att jag utvecklade någon form av destruktivt beteende. Träningen var manisk och jag hade åstörningsbeteenden. Jag var alltid den som blev förminskad och den bilden har internaliserats och jag har tänkt att jag inte är lika mycket värd. Jag försökte upprätthålla en bild som inte var sann och sen hatar man sig själv för det.

”Jag försökte stänga av”

I samband med att Jonas började banta i sjätte klass började han även försöka träffa killar, bland annat via digitala forum för sociala kontakter. När Jonas var 12 år hade han sitt första möte med en man som han träffat via internet. Mannen utgav sig för att vara 20 år, men han visade sig vara det dubbla.

– När jag öppnade dörren var han direkt på, inte på ett fysiskt våldsamt sätt, men jag blev paralyserad. Han klädde av oss och sen skulle vi påbörja någon form av samlag och jag tyckte att det var vidrigt, jag var inte bekväm. Ibland försökte jag göra motstånd men det var förgäves. Sen försökte han med penetration, men det gick inte. Han försökte mer och jag försökte stänga av. Det gjorde jätteont, och tillslut gav han upp en stund och då ställde jag mig upp. Jag var helt tyst och stod och höll om min kropp medan han tog på mig. ’Slappna av så testas vi igen’ sa han och gjorde ett nytt försök. Jag försökte stänga av. Sen var han färdig med mig. Och efter den här händelsen började mitt destruktiva beteende.

Jonas beskriver att det som hände kändes överkligt, han kunde inte förstå hur det hade blivit så. Mannen ville att de skulle ses igen och bestämde ett nytt datum. Strax innan de skulle träffas ringde mannen upp Jonas. I samtalet hotade Jonas med att ringa polisen eller springa upp till sin granne för att be om hjälp.

– Men han kom hit och jag hade inte ringt polisen för jag vågade inte och jag tänkte att ’jag har ju inte sagt nej’. Och att ta ner min granne hade varit pinsamt, att jag som 12-åring hade bjudit hem en 40-åring i sexuellt syfte. Men han kom och då gällde det verkligen att stänga av helt.

Jonas har aldrig berättat för någon om övergreppen.

”Man kunde sätta en prislapp på mig”

Övergreppen ledde honom vidare mot ett sexuellt beteende som han själv benämner som destruktivt, bland annat i form av sex mot ersättning. Han fortsatte vara aktiv på olika digitala forum, och det var därigenom han första gången kom i kontakt med ersättning för sex.

– Första gången jag fick betalt var i nian. Jag fick inte betalt varje träff men ibland fick jag alkohol, ibland cigg eller kontanter. När jag fick något materiellt i utbyte kände jag att jag var mer värd för att man kunde sätta en prislapp på mig. Jag hade samma värde som ersättningen. [...] Det här med skyddat sex fanns inte på kartan. Klart jag inte ville ha aids eller klamydia men jag brydde mig inte så mycket. Jag frågade inte om vi skulle ha kondom, det blev en del av självskadebeteendet, det har jag fattat nu.

De flesta män som Jonas har träffat har varit mellan 40 och 50 år och flera av dem har varit gifta och haft barn. De flesta träffarna har skett hemma hos männen, men också på hotell, i bilar eller utomhus. Han har mötts av önskemål om våldsamma inslag, framförallt under de sista åren han hade sex mot ersättning.

– Jag märkte att många ville vara våldsamma och ibland kunde det nästan vara som om jag själv ville upprepa en våldtäktsscen, att jag ville förnedras. Fast när det väl kom till kritan tyckte jag aldrig om det, då stängde jag av igen.

För Jonas har de sexuella kontakterna främst handlat om ett försök att reducera

ångest. Han beskriver att det till en början var glest mellan träffarna eftersom att han under gymnasietiden hade skolarbeten och fester som tog mycket tid. Efter studenten förändrades livssituationen på många sätt, delvis genom att de sexuella mötena skedde mer frekvent.

– När jag hade tagit studenten hade jag inte lika mycket att göra och jag blev rastlös, då kunde jag träffa två män per dag tre gånger i veckan. Jag satt frenetiskt på webbforumen Bodycontact, QX och Grindr. Allt detta för att bli av med min ångest. När jag väl sökte ångestreduceringen behövde jag få det gjort direkt.

När Jonas ser tillbaka på den tiden ser han en kille med ett självskadande beteende som tog sig uttryck genom sex. Han försöker i dag sätta ord på det han har upplevt.

– Det är precis som när folk har skurit sig själva, det är en form av ångestreducering som i sin tur föder ångest. Det är inte plus minus noll utan bara plus ångest, vilket är ganska kontraproduktivt. Sex som självskadande beteende är en helt annan dimension för då lägger man sin kropp i någon annans händer och det är den som ska utföra skadan. Till slut räcker inte en vanlig träff utan det krävs fler och mer våldsamma träffar.

När tystnaden bröts

I samband med att de sexuella mötena blev mer frekventa fick Jonas också panikångestattacker och suicidtankar. Han gick i gruppterapi under perioden, och vid ett gruppterapisamtal bröt han ihop och berättade om suicidtankarna. Han berättade att han hade skrivit ett avskedsbrev. När detta kom fram ringde kuratorn direkt till psykiatriska akutmottagningen och Jonas fick träffa en läkare.

– Läkaren drog slutsatsen att jag tyckte det var jobbigt att vara homosexuell. Visst kan det emellanåt vara jobbigt i det samhälle vi lever i men det handlar inte om det. Jag berättade ju om prostitution och övergrepp, men han verkade inte förstå vad det innebar.

För Jonas har det funnits en person som varit särskilt viktig för honom. Det är Alice, Jonas bästa vän.

– Hon är så mycket mer än en vän, jag vet inte vad jag skulle göra utan henne, hon har stöttat mig så ofantligt mycket. Det är väldigt tryggt.

Idag känner Alice och några fler till Jonas historia. Vännerna blev ledsna när de fick höra hur Jonas verklighet såg ut och vissa blev besvikna på sig själva för att de inte hade förstått vad som pågick. Jonas är tydlig med att han aldrig har lagt någon skuld på Alice eller någon annan för att de inte såg.

Jonas liv tog en ny vändning när han fick syn på en skylt om en specialistmottagning. På skylten stod det tydligt att de riktade sig till personer med erfarenhet av sex mot ersättning, sex som självskadande beteende och sexuella övergrepp. Han gick dit och har fortsatt med det en till två gånger i veckan under mer än ett års tid.

– Jag känner att jag hade tur som fick syn på skylten, men jag känner också att alla borde få den här hjälpen, och det är beklagligt att det inte är så. Det måste vara specialiserat för det är ett såpass snävt område. Det är väldigt tryggt på mottagningen och det kände jag direkt.

Idag ser Jonas ljust på framtiden. Han har fått hjälp från specialistmottagningen och han upplever en enorm skillnad mellan behandlarna där jämfört med andra han har träffat.

– När jag kom till en privat psykolog så hade psykologen aldrig hört om sex som självskadebeteende så jag fick förklara för henne. Om inte ens en legitimerad psykolog med psykoterapi som bakgrund har hört detta måste det vara ett enormt kunskapsgap.

– Jag är jävligt tacksam. Jag vet inte vad jag hade gjort utan dem. Min terapeut har verkligen hjälpt mig. De kan så mycket och ger mig så mycket samband, jag har lärt känna mig själv på ett sätt som jag önskar att alla kan lära känna sig själva så.

När han ser tillbaka på vem han var innan han fick den här hjälpen så överväldigas han över hur mycket som har förändrats.

– För mina kompisar är jag samma person men för mig är det monumentalt hur jag förstår mig själv och vet vad jag mår bra av och vet vad jag har svårt för. Det är en otroligt mäktig känsla.

”Jag vill inte vara tyst längre”

Nour växte upp i ett land i mellanöstern som hen beskriver som väldigt hierarkiskt. Längst ner i hierarkin finns de som bryter mot rådande normer. Av omgivningen ses Nour som en man, men hen beskriver sig själv som queer i dagsläget. I en ideal värld, där könsidentitet inte spelar någon roll, skulle Nour leva som kvinna. Ibland klär sig Nour i kläder som hen förklarar som kvinnligt kodade, och då känner hen sig fri.

– Jag har alltid känt mig annorlunda. Eftersom jag aldrig hade sett en transperson i verkligheten eller i media så trodde jag att jag hade psykiska problem. Jag visste inte att det fanns andra som jag.

Det skulle inte funka att leva öppet”

Första gången Nour träffade någon som hade liknande erfarenheter var när hen var ungefär 16 år gammal. De träffades via internet och den personen hade tagit hormonet östrogen på egen hand och hade bröstimplantat.

– Vi pratade i timmar och han visade mig sina bröst. Det kanske låter knäppt men jag kände direkt att jag ville ha dem. Men ibland är det inte bra att vara modig i mitt hemland. Om han hamnar på sjukhus och någon upptäcker bröstet så kan han förlora livet.

Nour har påbörjat en hormonbehandling som en del av en könsbekräftande behandling, men avbrutit på grund av svåra biverkningar. Idag finns det många omständigheter som gör det svårt att leva på det sätt som Nour önskar.

NOUR är vid intervju tillfället 24 år gammal. Hen har aldrig tagit emot ersättning för sex. Hen har liknande erfarenheter och frågan om sex mot ersättning har ständigt varit närvarande. Nour har fått behandling för posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) via hälso- och sjukvården. Nour bor i en stad som saknar specialistmottagning.

It doesn't matter
who you are, you
are loved for the
person you are and
it's not your fault
for being different...

– Det skulle inte funka att leva öppet som transsexuell. Det skulle innebära att jag aldrig kunde åka till mitt hemland där min familj bor. Sen är det svårt att leva som transperson i Sverige också, det är inte alls lätt. Det spelar ingen roll om du säger att det är okej här och att alla har sina rättigheter, för det är inte sant. Så jag kommer förmodligen fortsätta vara queer.

Nour flyttade från sitt hemland till Sverige när hen var 20 år gammal. En av anledningarna till att hen lämnade sitt hemland var att mamman länge pratade om att Sverige skulle vara ett tryggt land att leva i för Nour. Hen ville helst stanna kvar men tillslut kände hen sig tvingad att flytta.

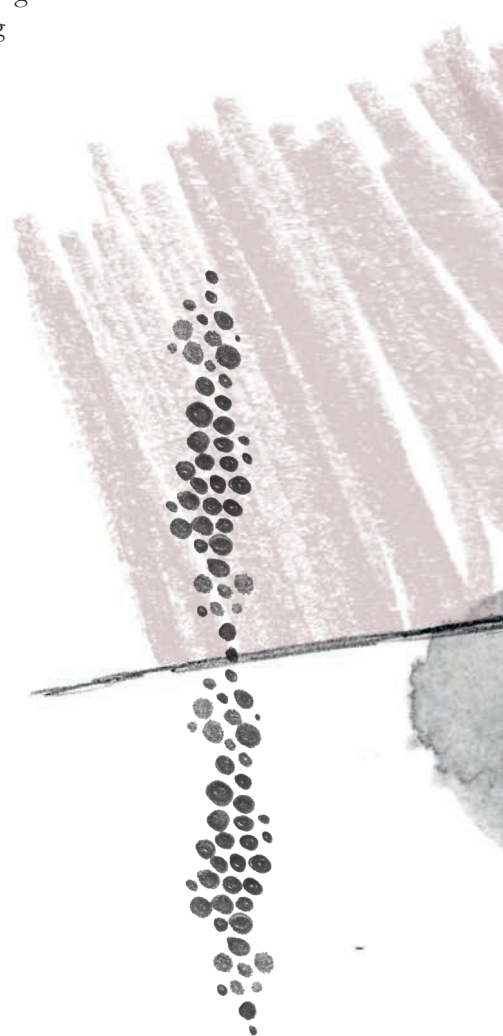
– Mamma visste att någonting var annorlunda med mig. Jag tror att hon fattade vad det var men vi pratade aldrig om det. Hon ville att jag skulle få ett bra liv, och det kunde jag inte få om jag stannade där.

Efter en tid i Sverige fick Nour en bok av sin mamma. I paketet fanns också en lapp med en uppmaning om att läsa en speciell sida i boken. Där stod det att du är älskad för den du är och att det inte är ditt fel att du är annorlunda. Efter att ha läst texten kände sig Nour lättad. Hen beskriver sin mamma som den starkaste personen hen känner.

– Jag är stolt över att hon är min mamma. Det var fantastiskt att växa upp med henne för då såg jag hur kvinnor funkade och hur starka de kan vara. I skolan sa de att kvinnor inte kan tänka själva och att de alltid behöver någon som skyddar dem. Hemma var det tvärt om, mamma bestämde och hon var självständig.

Sexuella övergrepp

Under uppväxten utsattes Nour för sexuella övergrepp av sin äldre halvbror. Fram tills nyligen har ingen inom hens familj vetat om detta. Vid ett besök i hemlandet strax före intervjutillfället kom dock en vändpunkt för Nour. Hen låg i sängen hemma hos sina föräldrar när brodern plötsligt kröp ned bredvid hen, precis som han gjort många gånger förut. Men den här gången reagerade Nour med att skrika till sin bror att han

aldrig någonsin skulle få göra så igen och att han istället borde ha varit hens beskyddare. Brodern gick tyst därifrån och lämnade Nour ifred.

Dagen efter när Nour kom ner till köket för att äta frukost med familjen pågick ett bråk mellan brodern och mamman. Nour hörde sin bror säga att han önskade att hans pappa hade valt en bättre fru. Det var droppen. Du har ingen aning om vad han har gjort mot mig!, skrek Nour innan hen lämnade rummet för att slippa höra fortsättningen av bråket. Under de kommande dagarna försökte föräldrarna förstå vad Nour menade och tillslut berättade hen om övergreppen. Mamman undrade varför hen inte hade sagt något tidigare, och pappan svarade med en lång varm kram och total tystnad. Mamman stod upp för Nour och sa till hens bror

– Jag tog hand om dig som om du var min son, men uppenbarligen är du inte det. Hon tog därefter med sig Nour och åkte därifrån.

”Jag ville bli använd”

När Nour var 17 år gammal började hen träffa män för sex på ett sätt som hen själv ser som destruktivt. Det innebar sexuella möten med män som hen inte tyckte om, möten med män för att få saker och att hen lurade män till att tro att de skulle ha sex. Hen säger att övergreppen i barndomen är en av orsakerna till att det blev så här.

– När jag var yngre hade jag en period när jag inte brydde mig om mig själv. Perioden då jag träffade de här männen var hemsk. De flesta jag träffade tyckte jag inte om, men jag brydde mig ändå inte. Jag ville bli använd, jag vet att det låter knäppt, men jag ville att de skulle använda min kropp. Så jag gav dem det de ville ha.

Nour hade begränsad kunskap om riskerna med oskyddat sex, men hen menar i dag att hen borde ha tagit riskerna mer på allvar. Under tre års tid av sexuella möten med män hen egentligen inte tyckte om var skyddat sex ytterst ovanligt.

– Jag hoppades faktiskt att jag skulle få HIV, så jag kunde dö snabbare.

Under det sista året i hemlandet började Nour tänka kring hur hen ville att livet skulle se ut. Hen hade en pojkvän under det året och slutade med de sexuella mötena som hen inte mådde bra av. Nour berättar att hen faller tillbaka ibland, senast var för ett år sedan.

– Det sorgliga med det här beteendet är att det bara fortsätter. Sist träffade jag en man för att straffa mig själv. Han var gammal som fan, vi hade inte sex men det var hemskt. Jag gick därifrån och satt och grät hur länge som helst. Jag försökte lova mig själv att aldrig göra om det, förhoppningsvis kan jag hålla det löftet.

Nour beskriver att de sexuella mötena ofta handlade om ”spelet” runt omkring eller hämnd. Någon ersättning för sex har aldrig förekommit, men tanken har hela tiden funnits i bakhuvudet och det skrämmer Nour.

– Jag har använt män som någon form av hämnd. Jag får dem att tro att vi ska ha sex genom att gå på dyra restauranger och får dem att spendera massa pengar, sen går jag bara.

Nour har fått terapeutisk hjälp för att bearbeta övergreppen och för att få behandling för sin PTSD och för sina ätstörningar, men ingen har frågat om sexuella relationer.

I dag lever Nour i en relation och läser ett kandidatprogram på universitetet. För att vardagen ska bli bättre krävs det att Nour får ytterligare stöd, men i nuläget väntar hen på att få en ny terapeut. Det finns en enorm vilja och ett hopp inom Nour om att få sin röst hörd och kunna leva ett lyckligt liv.

– Min röst tystades ner i mitt hemland. Jag vill inte vara tyst längre. Jag har hopp och drömmar, men ibland tvivlar jag på framtiden.

”Jag menar, jag vill inte sälja, det vill jag ju inte”

Oliver växte upp i en stor familj där alla tog väl hand om varandra. Hemmet har alltid varit Olivers trygga plats i världen. När Oliver gick i högstadiet samlade han mod och berättade för en vän att han är homosexuell. Han trodde att det skulle vara en lättnad att berätta, men det tog en helt annan vändning. Året som följde präglades av mobbning och utfrysning.

– Jag genomled högstadiet och sen började jag gymnasiet, jag skolkade och hade svårt att komma in i skolan. Det var då min sexuella historia med självskadebeteendet började. Jag träffade äldre män som jag egentligen inte ville träffa. Det var väl någon slags tröst eller bekräftelse antar jag.

Ett försök att hitta kärlek

Oliver blev medlem på olika dejtingappar och andra digitala forum för att försöka hitta kärlek. Hans första möte med dejtingvärlden blev dock inte som han hade tänkt.

– Jag började logga in på webbforumet Qruiser och där fanns det väldigt många äldre som tyckte att jag som var så ung var väldigt attraktiv. Det var många som hörde av sig och jag började träffa äldre män och det var inte min tanke egentligen.

För Oliver har de sexuella kontakterna fungerat ångestdämpande och de har gett honom bekräftelse för stunden. Ångestreduceringen och känslan av bekräftelse har dock inte varat länge. Mötena har på sikt orsakat ännu mer ångest. Oliver förklarar att de han träffade var personer han egentligen inte ville ha sex med.

OLIVER är vid intervjutillfället 27 år gammal. Första gången han hade sex mot ersättning var han 20 år, och det varade i sex års tid. Han har en pågående kontakt med en psykiater på en privat mottagning. Oliver bor i en stad där det saknas specialistmottagning.

– Första gången jag kände att det var helt fel var när jag hade penetrerande sex första gången. Då var jag 17 år. Det var med en äldre man som övertygade mig att vi skulle träffas. Han hämtade mig med bil och vi åkte hem till honom och hade sex. Det var okej just då, i stundens hetta liksom. Men efteråt kändes det fel och jag fick ångest av det.

”Det var smutsiga pengar”

När Oliver flyttade hemifrån hade han svårt att betala sina första räkningar. Han skämdes över att han inte hade tillräckligt mycket pengar men vågade inte be sina föräldrar om hjälp. För att få ihop extra pengar började Oliver ta emot ersättning för sex. Den första som betalade för sex var en man i 70-årsåldern. Oliver fick 500 kronor i kontanter den gången.

– I början såg jag det inte som ett självdestruktivt beteende men efter ett tag märkte jag att jag träffade fler och fler äldre män och jag kände mig äcklig och smutsig efteråt. Sexet gav mig aldrig den njutningen eller tillfredsställelsen som det borde, utan det var bara för stunden och sen var det bara skit. Men jag tänkte att om jag ändå ska göra saker jag inte tycker om så kan jag lika gärna ta betalt för det.

Oliver berättar att han har sålt sex under en fyraårsperiod, ibland ofta och ibland mer sällan, beroende på ångestnivåerna. Ju mer ångest desto fler sexuella möten. Betalningen, som inledningsvis inte kändes som någon stor sak, fick efterhand större betydelse för honom.

– Det var smutsiga pengar, det kändes inte rätt. Skillnaden var att när jag sålde mig så ägde köparen mig. När jag träffade män annars så var det mitt självdestruktiva beteende och jag kunde säga emot på ett annat sätt. Får man pengar för det så köper någon annan en, då blir man ägd. Det är själva känslan utav det som är annorlunda, värre. [...] Ångesten släppte naturligtvis efter ett tag och jag kom tillbaka till vardagen och så tänkte jag att det var ganska lätt att få tag på pengarna. Då fortsatte jag med det och försökte få nya, vad ska man kalla dem, kunder.

”Det finns ingenstans att vända sig”

Med nio års erfarenhet av problematik kring sex menar Oliver att det måste komma en vändpunkt inom vården snarast. Han har varit i kontakt med vården flertalet gånger. Hans upplevelse är att vårdpersonalen han mött inte förstår hans erfarenheter av sex mot ersättning och att de bara har skrapat på ytan av problematiken.

– De pratar om ytliga saker, inte om känslomässiga saker. Att fråga vad jag gör på fritiden känns irrelevant, och uppenbarligen var det irrelevant eftersom vi inte kom till skott. En gång fick jag kontakt med en kurator, men bara via telefon. Jag tycker att det är dåligt av vårdpersonal att skaffa sig en uppfattning om att allt är bra efter ett telefonsamtal. [...] Jag är ju en social och glad person och jag kan prata för mig så jag antar att de inte ser något fel på mig, för att ingenting är uppenbart.

I dag träffar Oliver en psykiater på en privat mottagning men de har ännu inte pratat om sex mot ersättning. Oliver känner tillit till sin psykiater och han tror att

han skulle berätta om han fick frågan. Oliver säger att det enklaste hade varit om någon frågade rakt ut, eftersom att det är svårt att ta upp ämnet på egen hand.

– Jag skulle vilja att man pratar mer öppet om det här och att man är mer tillgänglig för såna som mig. Såna som hamnar mellan plankorna eller hur man säger. Det viktigaste är att man inte kringgår allting utan att man pratar om det rakt på sak.

Oliver tror också att om han ska kunna berätta så krävs det att han får veta att det finns hjälp att få.

– Jag vet inte om man nödvändigtvis måste ha erfarenhet av det men man måste vara intresserad och förstå hur problematiken kan fungera och att det krävs stöd och hjälp. Jag menar, jag vill inte sälja, det vill jag ju inte. Jag är livrädd att jag i framtiden ska börja igen. Hur ska jag tänka för att inte hamna i de banorna igen? [...] Jämför det med om man går till sjukvården och bryter benet, då vill man ju inte att de ska hålla på med massa annat utan fokusera på det som problemet är.

När Oliver får beskriva hur han ser på framtiden så önskar han ett liv där vardagen är fri från både ångest och möten med äldre män som betalar för sex.

– Drömmen är att jag ska känna inre frid och känna att livet lunkar på och att jag mår bra. Att jag inte behöver träffa äldre män eller sälja mig när jag mår dåligt utan att jag klarar mig ändå.

”För mig har det varit att byta kön eller inte finnas”

Malin växte upp i en mellanstor stad i Sverige, i ett hem som hon beskriver som allt annat än kärleksfullt. Pappan var våldsam och det var nästintill omöjligt att prata om känslor innanför hemmets väggar. Malin hade svårt att avgöra vad som var rätt och fel i pappans ögon och hon var därför ofta orolig under barndomen.

– Han kunde bli arg för bagateller. Jag lekte ofta i parken som låg en bit bort från där vi bodde. Han kunde komma och leta efter mig och jag kan förstå att han var orolig för om det hade hänt något, men han var rosenrasande på mig och jagade hem mig. Sen när vi kom hem kunde jag få en träsko i huvudet.

Från vänskap till övergrepp

På grund av situationen hemma sökte Malin, som vid den tiden hade ett manligt kodat namn och sågs som kille av omgivningen, kärlek och tillit på annat håll. Några gånger i veckan gick hon på en fritidsaktivitet där en av ledarna blev Malins trygga punkt i tillvaron. Till en början.

– På grund av den dåliga relationen till mina föräldrar sökte jag mig till andra vuxna, varav en utnyttjade detta, han utnyttjade mig sexuellt. Efter ett tag blev han bekant med mina föräldrar. Det var nog någon slags täckmantel för vad som egentligen skedde. Det här började i 10-årsåldern och hela min tonårsperiod präglades av detta.

Inledningsvis var mannen en bra lyssnare och han fick Malin att börja öppna sig och prata om känslor. Han blev en nära vän som hon kunde ty sig till i alla lägen. Den här mannen skulle senare komma att bli Malins förövare, som förgrep sig på henne

MALIN är vid intervju tillfället 40 år. Hon sålde sexuella tjänster via webbkamera när hon var 30 år. Hon har fått stöd av en psykolog för att bearbeta de övergrepp hon utsattes för som barn. Malin bor i en stad där det finns en specialistmottagning.

varje vecka under flera års tid. Malin beskriver att det var en lång process från vänskap till grova övergrepp.

– Jag tänkte aldrig att han skulle göra något annat. Han började smått, väldigt extremt långsamt. Allra första gången som det var fysisk kontakt så hade han frågat om jag ville följa med på fika. Han hade en sportbag med en filt, läsk och kexchoklad. Han valde ut en plats som han hade varit på innan. Han vecklade ut filten och pratade som vanligt. Jag fick en kexchoklad och rätt vad det är så tar han mig på låret. Det händer inte så mycket mer än så. Sen följer jag med honom till olika ställen under en period och varje gång utökar han närmandena. Det tar lång tid innan det blir grovt. Ofta var det ute på sommaren men på vintern skedde det inomhus i idrottslokalen. Mestadels var det oralsex.

”Vem är jag?”

Övergreppen började sakta bli färre under Malins övre tonår och när hon var 18 år fanns mannen inte längre kvar i hennes liv. Mycket energi gick åt till att bearbeta både våldet hemma och övergreppen. Samtidigt tänkte Malin en hel del på sin könsidentitet och hade en önskan om att få genomgå en utredning om könsdysfori då hon identifierade sig som kvinna men hade det juridiska könet man. Det skulle dröja innan Malin genomgick en utredning.

– 2005 var jag tillsammans med en tjej och jag började prova hennes kläder när hon inte var hemma. Tillslut kom den där dagen när hon kom hem tidigare, hon ertappade mig med hennes kläder på. Vi kom överens om att jag kunde byta om då och då, vilket jag gjorde, men det blev fler och fler gånger och jag kände att jag mådde bra av det och tillslut gick det så långt att jag måste få reda ut det här. Vem är jag? [...] För mig har det varit att byta kön eller inte finnas.

Malin hade det svårt i skolan. Hon tror själv att skolgången hade blivit lättare om någon hade frågat henne hur hon mådde och förstått att det förekom våld och övergrepp mot henne. Istället för att ta reda på vad som var fel flyttades hon till en specialklass.

– Det pratades alltid bara om att jag var stökig, men inte varför. Det var ingen som undrade varför. Mina föräldrar tyckte bara att jag skulle skärpa mig. Det var mitt rop på hjälp, jag ville att de skulle se mig, jag behövde hjälp.

En annan sak som Malin hade svårt för var att byta om med killarna i samband med gymnastiklektionerna. Första året på gymnasiet fick hon nog och bad om enskilt rum.

– För mig var det jättejobbigt att byta om med killarna. Så jag tog kontakt med min gympalärare och frågade om jag fick byta om i ett enskilt rum. Det var inga problem, han fixade iordning ett rum där jag kunde byta om. Men han frågade ingenting.

Malin tror att det hade varit annorlunda om hon hade setts som tjej av omgivningen. Hon tänker att då hade någon kanske uppmärksammat hennes beteende och frågat om hemförhållanden och liknande och då hade kanske övergreppen kommit på tal.

Positivt bemötande

Malin fick efter många år hjälp att anmäla mannen som förgrep sig på henne. Malin upplevde en enorm rädsla inför rättegångarna. Hon var rädd för att inte bli betrodd, men bemötandet från rättsväsendet var långt över förväntan. I dag har mannen suttit av sitt straff och Malin har träffat en psykolog för att bearbeta övergreppen. Hon har också varit i kontakt med en grupp för personer som har blivit sexuellt utnyttjade.

– Efter utnyttjandet behövde jag få hjälp och stöd någonstans ifrån. Jag märkte att det var extremt svårt att hitta någonstans, någon förening eller vad som helst.

Mannen som utsatte Malin för övergrepp var också den person om ledde henne mot ett liv där sex fick en problematisk innebörd.

– Jag blev introducerad av förövaren till porrtidningar. Det hände relativt ofta att vi satt och bläddrade, jag fick en egen i handen att bläddra i. Samtidigt utförde han oralsex på mig. Jag var introducerad väldigt tidigt till den sexuella världen, lite för tidigt.

Sexuella tjänster via internet

Pornografi och onani blev ett beroende och någonting problematiskt. Malin upplevde att hon fick svårt att sätta gränser. Malin och hennes dåvarande flickvän började erbjuda sexuella tjänster på internet genom webbkamera.

– Jag förlorade gränser. Jag letade efter mer porr på nätet, tillslut så hittade jag webbcamshower. Jag frågade min flickvän om vi skulle börja med det för att tjäna lite extra pengar. Hon var inte jättepositiv i början men jag tjatade ganska mycket, tillslut gick hon med på det och vi gjorde det tillsammans. Jag valde själv att göra detta. Det var personer som betalade och vi gjorde det i ungefär två år. Oftast var det penetrerande vaginalt sex och vi sålde bland annat via knullkontakt.se. Jag hade inte så mycket pengar, det handlade mest om pengar.

I dag lever Malin ensam och är långtidssjukskriven på grund av återkommande depressioner. Hon tar hormonet östrogen och kommer göra det hela sitt liv. Hon väntar på att få genomgå en könsbekräftande operation. För Malin är det skönt, och helt avgörande, att äntligen få hjälp för att kunna leva som den hon alltid har identifierat sig som. Malin tar inte längre emot ersättning för sexuella tjänster.

Arenor

I detta avsnitt beskrivs några av de arenor som används för kontakter gällande sex mot ersättning. Avsnittet baseras på forskning, berättelser från personer med erfarenhet av sex mot ersättning, intervjuer med Mikko Roth och Länsstyrelsen i Jönköpings läns omfattningskartläggning av prostitution i Jönköpings län (2015).

Avsnittet ger inte en heltäckande bild av vilka arenor som används av ciskillar och transpersoner som erbjuder sexuella tjänster mot ersättning. Det är vidare viktigt att poängtera att flera av de beskrivna arenorna till största del innebär positiva möjligheter. Där skapas mellanmännsliga möten och relationer och där finns möjligheter att experimentera med sexuella fantasier och utforska den sexuella identiteten (Larsdotter et al., 2011, 59). Sex mot ersättning är i de flesta fall endast en mindre del av det som arenorna används till, även om just denna del lyfts fram i materialet.

Syftet med avsnittet är att ge en inblick i miljöer där många unga vistas dagligen och där sex mot ersättning kan förekomma. Denna kunskap kan utgöra ett stöd i mötet med ciskillar och transpersoner med erfarenhet av sex mot ersättning. I avsnittet förekommer autentiska inlägg och annonser med ord, meningar och bilder som kan upplevas stötande. Namn och bilder har maskerats.

Internet

På internet finns många viktiga arenor för att skapa sociala kontakter. Möjligheten till anonymitet upplevs ofta som positiv för unga då risken att möta föräldrar eller någon från skolan minskar (Ungdomsstyrelsen, 2009:9, 10-11). För unga hbtq-personer spelar internet en betydande roll när det kommer till kärlek och sex. Internet kan fungera som en frizon från det annars så heteronormativa samhället. Det kan vara en bra källa till information om sex och samlevnad och det ger en möjlighet att utforska sin sexualitet. Det finns dock risker på internet. Det kan handla om att stämma träff med någon som på internet utger sig för att vara någon annan än den är. Det finns även en risk att få oönskade sexuella förslag som kan vara svåra att säga nej till. (Gärdal & Nathorst-Böös, 2009, 245-249, 285-288)

På internet finns olika forum där de som erbjuder sexuella tjänster mot ersättning annonserar eller på annat sätt söker kontakter. Vissa forum eller webbplatser har fokus på sociala kontakter medan andra har ett explicit sexuellt innehåll eller uttalat fokus på sexuella tjänster mot betalning. I redovisningen delas dessa upp i digitala forum för sociala kontakter, webbplatser för sexuella kontakter och webbplatser för sexuella tjänster mot betalning.

Digitala forum för sociala kontakter

Ciskillar och transpersoner som har sex mot ersättning använder ofta digitala forum för hbtq-personer för att skapa kontakt gällande sex mot ersättning (Larsdotter et al., 2011, 62-64). En anledning till det är att köparna, som oftast är män, finns där.

Kontakter gällande sex mot ersättning kan dock ske på alla digitala forum och sociala medier, oavsett målgrupp och syfte.

Digitala forum för sociala kontakter finns både som webbplatser och mobilappar. Forumens syfte är att skapa möjligheter till sociala kontakter eller dejting och de är ofta viktiga mötesplatser för unga personer. Att vara en arena för sexuella tjänster mot ersättning är alltså inte ett syfte för dessa forum. Det framgår ofta, med hänvisning till gällande lagstiftning, att det är förbjudet att erbjuda eller köpa sexuella tjänster mot ersättning på forumen. Ansvariga arbetar i många fall aktivt för att motverka sexköp. (Larsdotter et al., 2011, 64) Att sex mot ersättning ändå förekommer via dessa digitala forum bekräftas bland annat av Larsdotter et al., (2011, 64-65) och RFSL:s kartläggning inom ramen för Länsstyrelsen Stockholms omfattningskartläggning av prostitutionen i Sverige 2014 (Larsdotter & Jonsson, 2014). Det bekräftas även av flera av de personer med egen erfarenhet som intervjuats i samband med detta material.

På digitala forum skapar användaren en profil och utifrån den kan användaren interagera med andra. Personen kan vara med i olika klubbar eller grupper kopplat

till exempelvis intressen. Användare kan skicka meddelanden, bilder eller filmer till varandra. De kan också lägga ut öppna meddelanden/annonser/statusar på den egna profilen eller i klubben eller gruppen. En annan del i kontaktskapandet kan vara att gå in på någon annans profil för att visa intresse. (M. Roth, personlig kommunikation, 2017-03-27)

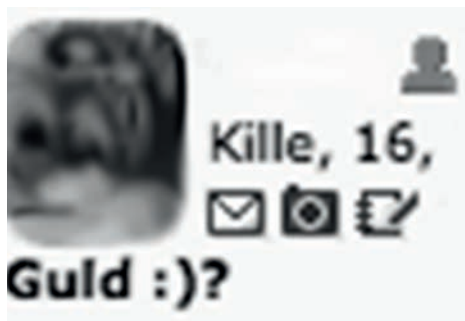
I appar finns ofta en platsfunktion som kan användas för att ta reda på var andra användare befinner sig. Genom att gå in på en annans profil går det att se hur långt bort, eller exakt var personen är. På vissa appar går det även att söka på en specifik plats för att se om det befinner sig några andra användare där. Funktionen kan därmed bland annat användas i syfte att hitta personer som erbjuder eller önskar köpa sexuella tjänster. (M. Roth, personlig kommunikation, 2017-03-27)

På en del forum står det tydligt att en användare under 15 år inte får ha sexuella anspelningar på sin profil eller vara medlem i klubbar eller grupper med sexuellt innehåll. Det finns också ofta information om att sexuella kontakter mellan barn under 15 år och personer över 15 år inte är tillåtna. (M. Roth, personlig kommunikation, 2017-03-27)

Som tidigare nämnts är det inte tillåtet att erbjuda sexuella tjänster mot ersättning på dessa forum. Om detta misstänks kan ansvariga för webbplatsen stänga ner profilen. Det är dock enkelt att starta upp en ny profil, med ett annat användarnamn. (Larsdotter et al., 2011, 63) För att kunna erbjuda eller söka sexuella tjänster används olika kodord eller speciella formuleringar. De kodord som används är vanligtvis sexuella och kan exempelvis vara kopplade till undergivenhet och dominans eller till pengar och annan ersättning. Ord som slyna, hora eller daddy och formuleringar som ”ta hand om mig”, ”vill vara din slyna”, ”söker generös” eller ”använd mig” förekommer. Det bör poängteras att dessa ord och formuleringar inte uteslutande används av de som erbjuder sexuella tjänster mot ersättning. De kan även användas för att söka sexuella kontakter där ersättning inte är aktuell. (Ibid, 62-65; M. Roth, personlig kommunikation, 2017-03-27) Eriksson och Knutagård (2005, 48) bekräftar att kommunikation och särskilda ord som markörer är centralt i sökandet efter sexuella kontakter mot ersättning.

Webbplatser för sexuella kontakter

Det finns exempel på webbplatser utan uttalad målgrupp, där syftet är sexuella kontakter av olika slag. Dessa sidor heter ofta någonting som har med sex att göra. På webbplatser för sexuella kontakter finns både de som erbjuder sex mot ersättning och de som önskar köpa sexuella tjänster, trots att det inte är tillåtet. Användare skapar även här en profil och det finns möjlighet att interagera genom att lägga ut annonser och skicka meddelanden och bilder. Kontakter gällande sex mot ersättning sker ofta på liknande sätt som på andra digitala forum, med kodord som grund. (Larsdotter et al., 2011, 65; Roth, personlig kommunikation, 2017-03-27)

Gloryhole Jönköping (XXX)
Medlem. 250 medlemmar.
Senast aktiv 14.02 2015-10-17

Incest-Rollspel (XXX)
Medlem. 189 medlemmar.
Senast aktiv 23.47 2015-11-01

Anal brutal (XXX)
Medlem. 2846 medlemmar.
Senast aktiv 06.11 2015-11-06

Daddy klubb
Medlem. 1006 medlemmar.
Senast aktiv 03.33 2015-11-07

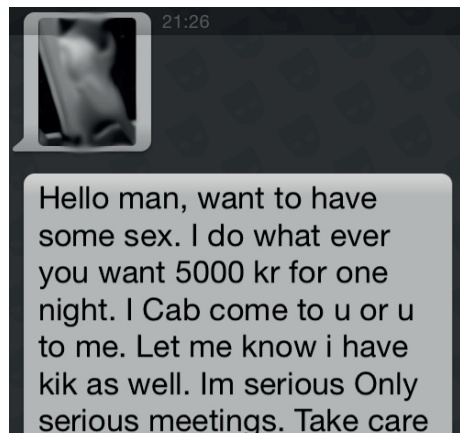
Ung sissy och pappa - förbjudna lekar
910 medlemmar.
Senast aktiv 17.17 2016-10-03

Hotellsex Stockholm (XXX)
Medlem. 1302 medlemmar.
Senast aktiv 05.49 2015-11-06

Yngre slynor (XXX)
Medlem. 2774 medlemmar.
Senast aktiv 16.51 2015-11-06

Örfilar och spott (XXX)
Medlem. 255 medlemmar.
Senast aktiv 21.08 2015-09-28

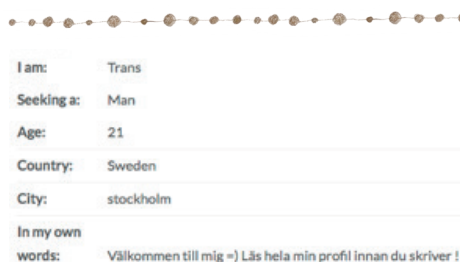
Exempel på ett antal klubbar/grupper som en 16-åring är medlem i på ett digitalt forum för sociala kontakter. Under profilbilden står det "Guld ☺?", vilket skulle kunna innebära att han önskar att någon betalar hans "guldmedlemskap" på forumet.

Exempel på autentiskt meddelande på socialt forum.

Exempel på annonser i digitala forum som kan tyda på någon form av ersättning för sexuella tjänster.

"Jag kan ta mig över hela Sverige mot ersättning"

Sexig shemale som gör allt för att du ska bli lycklig =>
177 cm lång, 50 kg, 70C, kulk: 19"15

Exempel på annons om sexuella tjänster mot ersättning.

Webbplatser för sexuella tjänster mot betalning

Förutom webbplatser för sexuella kontakter finns det webbplatser som enbart handlar om att erbjuda sexuella tjänster mot betalning, så kallade eskortsidor. Där publiceras annonser med bilder, information om vad som erbjuds, kostnad och kontaktuppgifter. Det förekommer att ciskillar och transpersoner erbjuder sexuella tjänster via dessa webbplatser, även om den dominerande gruppen är ciskvinnor. (Larsdotter et al., 2011, 68-69)

Offentliga platser

Offentliga platser kan fungera som en frizon och vara livsviktiga för att skapa sociala kontakter, särskilt för unga hbtq-personer (Suzann Larsdotter, personlig kommunikation, 2017-06-20). Med offentlig plats avses i detta material platser där allmänheten har tillträde, antingen helt fritt eller där åldersgräns, krav på inträde, medlemskap eller liknande finns. Exempel på sådana platser är skogar, rastplatser, badhus, tågstationer, videoklubbar, massagesalonger och offentliga toaletter. På offentliga platser där cruising används för att hitta tillfälliga sexuella kontakter kan också sex mot ersättning förekomma. Information om vilka platser som är aktuella sprids exempelvis via digitala forum eller från mun till mun. (M. Roth, personlig kommunikation, 2017-03-27)

Möta och ge stöd

I tidigare avsnitt har du fått ta del av berättelser från ciskillar och transpersoner med erfarenhet av sex mot ersättning eller liknande erfarenhet. Du har även fått insyn i några av de arenor som används. I detta avsnitt presenteras reflektioner från ett antal yrkesverksamma och en ideellt engagerad stödperson/behandlare (Mikko Roth). Du får ta del av både allmänna reflektioner kring ett professionellt förhållningssätt och mer specifika om ciskillar och transpersoner med erfarenhet av sex mot ersättning. En övervägande del av reflektionerna rör ciskillar. Transpersoner förekommer i få resonemang. Detta kan bero på att de intervjuade yrkespersonerna möter transpersoner i mindre utsträckning än ciskillar.

Löpande redovisas relevant forskning och annan kunskap, både om unga generellt och om ciskillar och transpersoner specifikt. Mycket av den forskning som finns om ciskillar och transpersoner med erfarenhet av sex mot ersättning är inriktad på hbtq-personer. Heterosexuella ciskillar omfattas inom den allmänna kunskapen om unga med denna erfarenhet. Den större delen av redovisningen rör unga men i vissa fall förekommer skrivningar som baseras på forskning eller annan kunskap om vuxna. Detta särskils genom att begreppen unga/ciskillar/killar/cistjejer/tjejer enbart används i de fall som källan är baserad på kunskap som rör just unga. I fall där källan rör vuxna personer används begrepp som personen/den berörda. När begreppet intervjupersonerna används i detta avsnitt avses de yrkesverksamma som intervjuats i detta material om inget annat anges.

I avsnittet ligger fokus på det fysiska mötet. Det finns verksamheter som arbetar webbaserat och har kontakt med unga genom chatt eller mail. Många delar av texten kan med fördel appliceras även på sådana möten.

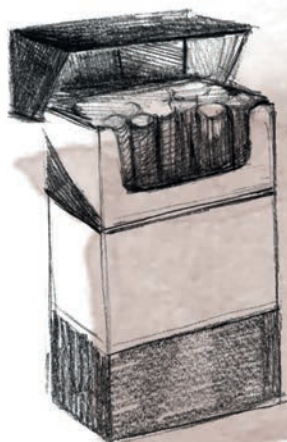
Omfattning av sex mot ersättning bland unga

De undersökningar som rör omfattningen av sex mot ersättning bland unga skiljer sig något åt när det gäller hur omfattningen är fördelad utifrån kön. Svedin och Priebe

(2009, 72) visar i en undersökning bland elever i årskurs tre på gymnasiet att det var något fler killar än tjejer

som uppgav att de haft sex mot ersättning, omkring 1,7 procent jämfört med 1,2

procent. Bland dem som upplevde att könsindelningen kille/tjej inte stämde på dem var andelen betydligt högre, drygt 21 procent (Ibid). Folkhälsomyndigheten (2017, 60) visar i en befolkningsundersökning om sexualitet och hälsa bland unga i åldrarna 16-29 år däremot att det var något fler tjejer

UNGA MED ERFARENHET AV SEX MOT ERSÄTTNING

Studier visar att unga med erfarenhet av sex mot ersättning oftare än andra unga:

- tar sexuella risker
- lever ett sexualiserat liv
- har blivit utsatta för sexuella handlingar mot sin vilja
- har en social utsatthet
- upplever psykisk ohälsa

än killar som svarade att de har erfarenhet av att få ersättning för sexuella tjänster. I denna undersökning svarade tre procent av tjejerna att de hade denna erfarenhet, att jämföra med två procent av killarna. Bland dem som inte ville kategorisera sig utifrån kön var andelen högre än för både tjejer och killar, fem procent. (Ibid) Även om undersökningarna ger en bild av omfattningen bör det poängteras att de baseras på enkäter där personer själva får uppge erfarenhet av sex mot ersättning. Undersökningarna riktar sig även till olika åldrar. Detta kan på olika sätt påverka resultatet. Det kan även finnas vissa grupper som inte nås av undersökningarna, exempelvis unga på institution och personer som befinner sig i Sverige tillfälligt för att ta emot ersättning för sexuella tjänster.

Unga med erfarenhet av sex mot ersättning

Unga med erfarenhet av sex mot ersättning är enligt intervjupersonerna en heterogen grupp. Deras socioekonomiska bakgrund, livssituation, könsidentitet och sexuella läggning kan skilja sig åt. Hegna och Pedersen (2002, 56) såg i sin studie bland unga i åldrarna 14-17 år i Oslo att det inte fanns någon koppling mellan socioekonomisk bakgrund och sex mot ersättning, ungdomar med sådan erfarenhet hade olika bakgrund. Ungdomsstyrelsen (2009:9, 156), numera Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, framhåller däremot att unga vars föräldrar står utan yrkesarbete i högre utsträckning än andra unga uppger erfarenhet av sex mot ersättning. Det är viktigt att vara medveten om att det kan skilja sig mycket åt inom

gruppen och att alla individer har olika erfarenheter och bakgrund. En annan sak som kan vara viktig är att vara medveten om att sexuell praktik och sexuell läggning inte behöver vara detsamma (Darj et al., 2015, 24). Det finns en missuppfattning om att alla ciskillar som erbjuder sexuella tjänster till män är homo- eller bisexuella (Ibid; Larsdotter et al., 2011, 9).

Även om unga med erfarenhet av sex mot ersättning i stort är en heterogen grupp beskriver både forskning och intervjupersonerna att det finns vissa saker som utmärker dessa unga. Tikkanen et al (2011, 6, 20, 147) menar att unga i åldrarna 15-29 som har sex mot ersättning är en grupp som i högre grad än andra unga i samma ålder utsätter sig för sexuella risker. Gemensamt för gruppen unga som tar sexuella risker är enligt författarna bland annat att de oftare än andra unga har en tidigare sexuell debut och att de haft fler sexuella partners än andra det senaste året. Unga som har ett sexuellt risktagande har även i högre grad än andra unga blivit utsatta för sexuella handlingar mot sin vilja. (Ibid) Även Svedin och Priebe (2004, 270, 334) visar att unga på tredje året i gymnasiet med erfarenhet av sex mot ersättning oftare än andra unga i samma ålder lever ett sexualiserat liv. Förutom tidig sexuell debut och fler sexuella partners lyfts att de oftare än andra unga konsumerar pornografi med våldsinslag. De har även i högre utsträckning än andra unga prövat sexuella handlingar som de fått inspiration av via pornografi. Det finns indikationer på att det bland unga med denna erfarenhet finns en högre andel med sexuellt förövarbeteende än bland andra unga. (Ibid)

Sexuellt risktagande är enligt Tikkanen et al. (2011, 6) nära förknippat med andra former av risktagande och social utsatthet. Även Svedin och Priebe (2004, 270-271, 295-312, 347-349) bekräftar att unga som har sex mot ersättning är en grupp där olika former av social utsatthet förekommer. Exempelvis lyfter de att andelen unga som uppträdde på ett avvikande sätt var högre bland unga med erfarenhet av sex mot ersättning än bland andra unga. Detta kunde handla om ett allmänt gränsöverskridande och/eller utåtagerande beteende. Studien visar även att killar med erfarenhet av sex mot ersättning oftare än andra killar hade en invandrabakgrund, 62,2 procent jämfört med 31,8 procent. Med invandrabakgrund avser författarna när en eller båda föräldrarna hade invandrat till Sverige. Andelen som rökte och använde alkohol eller droger var även högre bland unga med erfarenhet av sex mot ersättning än bland andra unga. (Ibid) Kopplingen mellan erfarenhet av sex mot ersättning och social utsatthet är en viktig kunskap för dem som möter unga, särskilt för yrkesverksamma inom socialt arbete (Suzann Larsdotter, personlig kommunikation 2017-08-22). Sambandet är även någonting som bekräftas av intervjupersonerna, de ser att social utsatthet ofta är en gemensam nämnare för unga med denna erfarenhet. Sex mot ersättning kan för vissa unga som söker stöd ses som en liten del av en större problembild.

Det finns även en koppling mellan sex mot ersättning och ungas hälsa och självkänsla. Svedin och Priebe (2004, 270, 347-349) belyser att unga med erfarenhet av sex mot ersättning oftare än andra unga upplevde att de hade en dålig fysisk och psykisk hälsa och en låg självkänsla. När det gäller hela gruppen unga visar Folkhälsomyndig-

heten (2017, 88) att tjejer och personer som inte ville identifiera sig utifrån kön var de som upplevde mest psykisk ohälsa. Den grupp som hade allra sämst psykisk hälsa var de unga som inte ville identifiera sig utifrån kön (Ibid).

Även om forskning pekar på att det finns vissa saker som utmärker unga med erfarenhet av sex mot ersättning behöver yrkesverksamma vara vaksamma på att inte låsa sig vid sökandet efter signaler. Detta eftersom många unga med denna erfarenhet inte visar några signaler alls. Det är också viktigt att komma ihåg att mycket skiljer sig inom gruppen, det är inte en homogen grupp. Grunden är att den som möter den unga frågar om dennes erfarenheter.

Unga som skadar sig genom sex

Gränserna mellan sex som självskada och sex mot ersättning kan vara flytande. Att ha sex mot ersättning kan för vissa vara ett sätt att skada sig själv. (Socialstyrelsen, 2015-5-2, 27)

Fredlund, Svedin, Priebe, Jonsson och Wadsby (2017, 5, 8-10) visar i en nationell studie bland elever i tredje året på gymnasiet att 3,2 procent av tjejerna och 0,8 procent av killarna någon gång använt sex för att avsiktligt skada sig själva. För de unga som markerat att könsklassificeringen tjej eller kille inte passade dem var omfattningen 9,4 procent. Det fanns en tydlig koppling mellan sex som självskada och annan sexuell läggning än heterosexuell. Av dem som någon gång hade skadat sig genom sex uppgav 40 procent att de var antingen homosexuella, bisexuella eller att de var osäkra på sin sexuella läggning. Detta kan jämföras med tolv procent i den grupp som inte skadat sig genom sex. I gruppen som använt sex för att skada sig själva var även prevalensen för att erbjuda sexuella tjänster mot ersättning betydligt högre än hos unga utan erfarenhet av självskadande sex, 11,3 procent jämfört med 0,7 procent. (Ibid)

Flera av de intervjuade med erfarenhet av sex mot ersättning eller liknande erfarenhet ger uttryck för att sex kan vara ett sätt att skada sig själv, exempelvis Jimmy.

– Det blir lättare att placera vart ångesten kommer ifrån om jag går ut i skogen och blir knullad som en smutsig slyna. Har jag ångest och suicidtankar utan att veta varifrån de kommer så blir det inte lika lätt att hantera.

Människohandel för sexuella ändamål

Unga som har sex mot ersättning kan vara utsatta för människohandel. Därför är det i möten med unga som har erfarenhet av sex mot ersättning relevant att vara uppmärksam på att det kan finnas någon eller några människohandlare inblandade.

För att dömas för brottet människohandel med barn krävs att två rekvisit uppfylls. Det första gäller att det funnits ett syfte att exploatera barnet. Det andra rekvisitet handlar om att det förekommit någon form av handelsåtgärd, exempelvis transport eller rekrytering. För att dömas för brottet människohandel med en person över 18 år krävs ytterligare ett rekvisit, att någon form av otillbörligt medel har använts, exempelvis tvång eller hot. (BrB, 1962:700, 4 kap. 1a §) Som yrkesverksam är det viktigt att vara medveten om att barn utsatta för människohandel för sexuella ändamål ofta befinner sig i en beroendesituation. Det finns i många fall en lojalitet gentemot människohandlaren då barnet ofta upplever att det inte finns något annat alternativ. Detta kan leda till att barn kan ha svårt att självmant berätta om sin situation eller be om hjälp. När yrkesverkssamma misstänker att ett barn är utsatt för människohandel för sexuella ändamål är det avgörande att snabbt vidta de åtgärder som behövs för att skydda barnet. (Länsstyrelsen Stockholm, 2015b, 17)

För mer information om bland annat indikatorer på exploatering, bemötande av utsatta och olika aktörers ansvar hänvisas till Kan det vara människohandel?, från Länsstyrelsen Stockholm (2015b). Gällande hur yrkesverkssamma kan ge skydd och stöd till människohandelsoffer hänvisas till Manual vid misstanke om människohandel, från Länsstyrelsen Stockholm (2016). För mer information om att möta barn som varit utsatta för människohandel och sexuell exploatering hänvisas till Den långa resan, från Länsstyrelsen Stockholm (2015a). Dessutom finns en webbutbildning från Länsstyrelsen Stockholm (2017) om människohandel med barn och unga.

Särskilt riskutsatta grupper

Enligt både intervjupersonerna och forskning och kunskap finns det några grupper som är särskilt riskutsatta när det gäller att börja ta emot ersättning för sexuella tjänster. Specialistmottagningarna framhåller att de som blivit avvisade från sina familjer av olika skäl är särskilt riskutsatta. Socialstyrelsen (2015-5-2, 23) pekar på unga som rymt hemifrån eller från en institution som en särskilt riskutsatt grupp. De kan befinna sig i risk för att exploateras för sexuella syften. Att erbjuda sexuella tjänster mot ersättning i form av mat, husrum, alkohol eller närhet kan vara ett sätt att överleva. (Ibid)

Ensamkommande unga lyfts i flera sammanhang upp som en riskgrupp när det gäller sex mot ersättning. De kan vara extra sårbara då de kan ha upplevt trauman eller övergrepp, både innan de kom till Sverige och under resan hit. (Socialstyrelsen (2015-5-2, 22) Mikko Roth, som har lång erfarenhet av att möta ensamkommande unga benämner denna grupp som särskilt riskutsatt.

– Det finns ju också de som flytt från sitt hemland. Att erbjuda sexuella tjänster kan ha varit ett sätt att betala eventuella människosmugglare. Det kan också ha varit ett sätt att få mat och husrum under flykten.

Socialstyrelsen (2015-5-2, 20-22) lyfter unga hbtq-personer som en särskilt riskutsatt grupp. Ett flertal studier visar att sex mot ersättning är vanligare bland hbtq-ungdomar än bland andra unga. Exempelvis visar Ungdomsstyrelsen (2009:9, 159-160) att andelen hbt-personer i åldrarna 16-25 som tagit emot ersättning för sexuella tjänster var 7,1 procent. Detta kan jämföras med 1,2 procent bland heterosexuella i samma åldrar. (Ibid) Även Tikkanen et al (2011, 16) visar på en högre andel av unga i åldrarna 15-29 med erfarenhet av sex mot ersättning bland hbtq-personer än bland andra unga i samma åldrar. Det har vidare gjorts flera undersökningar på digitala forum för hbtq-personer. En undersökning genomfördes av RFSL 2014, som kunskapsunderlag för Socialstyrelsens utbildningsmaterial om sex mot ersättning (Socialstyrelsen, 2015-5-2). De som svarade på den webbaserade enkäten var mellan 15 och 20 år och bland dessa var det nästan 17 procent som hade erfarenhet av sex mot ersättning (Ibid, 20). Larsdotter et al. (2011) redovisar liknande resultat. Av de unga mellan 15 och 25 som svarat på en enkät via ett digitalt forum för hbtq-personer hade 16 procent denna erfarenhet (Ibid, 208). Även RFSL Ungdom (Darj et al., 2015) har genomfört en liknande undersökning. I denna enkät svarade 17,7 procent av de tillfrågade i åldrarna 15-25 år att de hade erfarenhet av att få ersättning för sexuella tjänster (Ibid, 6).

Frågan om orsaker till den högre förekomsten av sex mot ersättning bland hbtq-personer är komplex. Svedin och Priebe (2009, 140-141) menar att den ökade förekomsten bland hbt-personer bland annat kan bota i ett behov av att pröva den sexuella identiteten. Enligt författarna kan det dessutom handla om att hbt-personer är sexuellt aktiva och att steget från tillfälliga sexuella kontakter till att erbjuda sexuella tjänster mot ersättning för vissa inte upplevs så stort (Ibid).

Det finns även resonemang kring hbt-personers riskutsatthet som skulle kunna kopplas till den ökade förekomsten i gruppen. Bland annat lyfter Ungdomsstyrelsen (2010:2, 10) den ökade förekomsten av diskriminering, våld och psykisk ohälsa i denna grupp. En granskning av Folkhälsomyndighetens befolkningsundersökningar i Sverige under åren 2008 till 2013 bekräftar den ökade förekomsten av psykisk ohälsa i denna grupp (Bränström, Hatzenbuehler & Pachankis, 2015, 292-296).

Homosexuella och bisexuella killar och män i åldrarna 16-25 uppgav mer psykisk ohälsa än heterosexuella killar och män i samma ålder. Undersökningen visar även att homosexuella män i större utsträckning än heterosexuella män hade ett riskbeteende kopplat till hälsa. (Ibid) Meyer (2003, 1-3) beskriver att det finns kopplingar mellan att tillhöra en minoritetsgrupp och att ha en sämre psykisk hälsa. Författaren menar att stigma, fördomar och diskriminering mot homosexuella och bisexuella skapar en stress för dessa personer. Denna stress leder i sin tur till en högre förekomst av psykisk ohälsa hos denna grupp. (Ibid) Att unga hbtq-personer enligt vissa studier oftare har erfarenhet av sexuell exponering lyfts även i relation till hbtq-personers särskilda utsatthet. Liksom att denna grupp kan vara särskilt drabbade av sexuell utsatthet och risktagande på internet. (Ungdomsstyrelsen, 2009:9, 177, 239) Ytterligare faktorer som kan nämnas i detta sammanhang är att unga hbtq-personer i större utsträckning än

andra unga är utsatta för sexuellt våld eller har annan sexuell utsatthet (Darj et al., 2015, 25; MUCF, 2015, 53-54). De upplever även oftare än andra unga att de inte bestämmer över sin egen kropp och över vem de vill ha sex med och har oftare erfarenhet av att göra någonting sexuellt mot sin vilja (MUCF, 2015, 53-54). Gruppen unga hbt-personer har enligt Ungdomsstyrelsen (2009:9, 161) en mer positiv attityd till att ta emot ersättning än andra unga. Detta kan påverka benägenheten att börja erbjuda sex mot ersättning.

Mikko Roth framhåller att migrerade hbtq-personer är en grupp att uppmärksamma särskilt. En del av utsattheten rör enligt honom de lagar och synsätt som finns kopplat till homosexualitet i vissa länder. Han menar att yrkesverksamma därför behöver ha kunskap om och förståelse för olika länders och gruppers kulturer. Mikko Roth har mött unga hbtq-personer från bland annat mellanöstern som exempelvis vittnat om att det är den som är passiv i en penetrerande sexuell akt mellan två män som anses göra "det förbjudna". Enligt detta synsätt menar Mikko Roth att det finns en risk för att den som blivit utsatt för sexuella övergrepp är den som blir straffad, istället för den som utfört övergreppet. Han betonar även att det för dessa unga kan finnas en rädsla för att polisen eller andra makthavare ska få veta att de är homo- eller bisexuella.

– Man kommer från ett land där man varje dag riskerar att bli dödad, eller angiven av sin bästa vän eller sin familj. Så kommer man till ett land där man får vara den man är och skapar sig en värld utifrån det. Det kan göra att man hamnar i risker även här i Sverige. (Mikko Roth)

Nours berättelse beskriver en del av de förutsättningar som kan finnas för en migrerad hbtq-person.

– Det skulle inte funka att leva öppet som transsexuell. Det skulle innebära att jag aldrig kunde åka till mitt hemland där min familj bor.

Ytterligare en grupp som anses riskutsatt är unga med intellektuella funktionsnedsättningar. De kan löpa större risk än andra unga att utnyttjas eller förmås att erbjuda sexuella tjänster mot ersättning. De kan ha svårare att tänka kritiskt, lita på sin egen kropp och berätta om sina erfarenheter. De kan även ha en bristande självkänsla, vilket kan leda till särskild risk för att exploateras sexuellt. (Socialstyrelsen, 2015-5-2, 23-24) Unga med intellektuella funktionsnedsättningar omnämns inte av intervjupersonerna i detta material.

Möjliga bakomliggande orsaker

Likväl som att gruppen unga som har sex mot ersättning är heterogen varierar ungas orsaker till att ha sex mot ersättning. Därför är det viktigt att som yrkesverksam inte förutsätta en viss erfarenhet i mötet (Larsdotter et al., 2011, 255). Enligt både Eriksson och Knutagård (2005, 35-42) och Larsdotter et al., (2011, 45-49) är behov av pengar ett av de viktigaste motiven till att börja erbjuda sexuella tjänster mot ersättning. Andra anledningar som nämns är nyfikenhet och behov av spänning (Ibid).

Intervjupersonerna beskriver ytterligare bakomliggande orsaker till varför unga har sex mot ersättning. Bland annat nämns anknytningsproblem, neurologiska funk-

SÄRSKILT RISKUTSATT GRUPPER

- Unga som blivit avvisade hemifrån eller rymt
- Ensamkommande unga
- Unga hbtq-personer
- Unga med funktionsnedsättningar

MÖJLIGA BAKOMLIGGANDE ORSAKER

- Behov av pengar
- Nyfikenhet
- Behov av spänning
- Anknätningsproblem
- Neurologiska funktionsnedsättningar
- Missbruk
- Behov av att testa sin könsidentitet/sexuella läggning
- Sexuella övergrepp

tionsnedsättningar och missbruk. Enligt dem kan det också vara ett sätt att testa sin könsidentitet eller sexuella läggning eller ett uttryck för ett sexuellt bekräftelsebehov. Eriksson och Knutagård (2005, 42) menar att behov av bekräftelse kan fungera som en bakomliggande orsak för män med denna erfarenhet. Dock betonar intervjupersonerna vikten av att inte per automatik koppla sex mot ersättning till osäkerhet eller sökande kring könsidentitet eller sexuell läggning.

– Många har varit utsatta för övergrepp men många har också en känslomässig försummelse där man känner tomhet och inte känner sig viktig. Att ha sex, destruktivt eller inte, kan ge bekräftelse och äntligen få känna att man finns och att man är sedd. (Specialistmottagning)

Enligt Larsdotter et al., (2011, 49) kan behovet av att bli bekräftad i sin könsidentitet vara en stor bidragande del i varför vissa transpersoner erbjuder sexuella tjänster mot ersättning. Den sexuella akten kan ge bekräftelse på att personen blir uppfattad som det kön hen identifierar sig som. Ofta medför bekräftelsen i sin tur en ökad självkänsla. (Ibid) Upplevelsen av sex kan på olika sätt påverkas av transexfarenheten och bemötande från sexpartners kan spela stor roll (Gäredal & Orre, 2011, 19). Även om behovet av att få sin könsidentitet bekräftad kan vara en bakomliggande orsak till att unga transpersoner har sex mot ersättning ska detta inte tas för givet. Det är inte i alla fall relevant att se sex mot ersättning i relation till könsidentitet och/eller sexuell läggning (Socialstyrelsen, 2004-131-23, 7-8, 27). Jonas berättelse tidigare i materialet exemplifierar detta.

– Läkaren drog slutsatsen att jag tyckte att det var jobbigt att vara homosexuell. Visst kan det emellanåt vara jobbigt i det samhälle vi lever i men det handlar inte om det.

En undersökning av Landberg, Svedin, Priebe, Wadsby, Jonsson & Fredlund, (2015, 6-7, 12) visar att det finns en stark koppling mellan sexuella övergrepp och sex mot ersättning. Undersökningen gjordes bland 6000 gymnasieelever. 94 procent av de tjejer som svarat att de hade erfarenhet av sex mot ersättning uppgav även att de blivit utsatta för sexuella övergrepp. Bland killarna var andelen 41 procent. Starkast var kopplingen till penetrerande övergrepp. (Ibid) Sambandet bekräftas av behandlarna på specialistmottagningarna och av flera av de intervjuade med egen erfarenhet av sex mot ersättning.

– 'Slappna av så testar vi igen' sa han och gjorde ett nytt försök. Jag försökte stänga av. Sen var han färdig med mig. Och efter den här händelsen började mitt destruktiva beteende. (Jonas)

Att söka stöd

Skälen till att söka stöd kan enligt intervjupersonerna variera. Sex mot ersättning är enligt dem inte alltid den huvudsakliga orsaken till att den unga söker stöd, det kan vara ett symptom på någonting helt annat. Det är viktigt att inte ta för givet att alla med erfarenhet av sex mot ersättning önskar stöd. Darj et al (2015, 19) frågade hbtq-personer i åldrarna 14-25 med erfarenhet av sex mot ersättning om önskat stöd. Resultatet visar att det vanligaste svaret på frågan om vilket stöd som önskades var inget stöd alls. (Ibid)

Enligt specialistmottagningarna är det relativt sällan som andra verksamheter upptäcker och hänvisar vidare ciskillar och transpersoner med erfarenhet av sex mot ersättning till deras mottagning. De som har en etablerad kontakt med en specialistmottagning har oftast tagit eget initiativ till kontakt via chattfunktioner på webben, mejl eller genom besök på mottagningen. Det innebär att det framförallt är personer som själva vet vart de ska vända sig som får möjlighet till stöd och behandling.

Ciskillar med erfarenhet av sex mot ersättning utgör en liten andel hos specialistmottagningarna, ungefär en av tio stödsökande är en ciskille och transpersoner är endast ett fåtal. Mikko Roth har, likt specialistmottagningarna, främst mött ciskillar och i viss mån transpersoner. Övriga intervjupersoner har mött enstaka unga med denna erfarenhet, i samtliga fall ciskillar.

Att ciskillar generellt är mindre benägna än både cistjejer och transpersoner att söka stöd och vård stämmer väl överens med forskning (Darj et al., 2015, 19). En förklaring till detta kan vara att de som inte söker stöd inte heller upplever sig ha ett behov av det. En annan förklaring kan vara att personer som har erfarenhet av sexuellt tvång eller tvingats till sex mot ersättning i högre utsträckning än andra söker stöd. (Ibid) Kopplat till erfarenhet av sexuellt tvång finns viktiga könsskillnader. Killar uppger i mindre utsträckning än tjejer och transpersoner att de utsatts för någon form av sexuell handling mot sin vilja (Svedin & Priebe, 2009, 67-68; Landberg et al., 2015,

6-7, 12; MUCF, 2015,10). Frågan bör dock enligt RFSL Ungdom ställas om ciskillar de facto är mindre utsatta för sexuellt tvång eller om de istället inte själva kan se och benämna sina upplevelser och erfarenheter som just detta (Darj et al., 2015, 25). Det finns studier som indikerar att transpersoner är den grupp inom gruppen unga med erfarenhet av sex mot ersättning som i högst utsträckning önskar och söker stöd (Svedin & Priebe, 2009, 92-93; Darj et al., 2015, 25).

Bemötande

Intervjupersonerna betonar vikten av professionalitet och menar att det är synonymt med förmågan att skapa en förtroendefull relation där svåra berättelser rymms. De nämner en rad faktorer som kan bidra till en förtroendefull och trygg relation, bland annat medvetenhet om normer och hur de påverkar bemötande och stöd. Vikten av en normkritisk förståelse av sex mot ersättning i mötet med unga bekräftas av Socialstyrelsen (2015-5-2, 21). I praktiken kan det handla om att uppmärksamma och ifrågasätta de begränsande normer som påverkar den ungas möjlighet att leva som den vill (Ibid).

Knutagård (2016, 65) menar att hbtq-personer är en grupp som lätt faller mellan stolarna på grund av rådande normer i samhället och brist på kunskap. Enligt Ungdomsstyrelsen (2010:2, 235) upplever unga hbtq-personer i åldrarna 13-25 sig ofta kränkta och diskriminerade i möten med myndigheter, skola och hälso- och sjukvård. Även RFSL (2013, 8) framhåller att det ofta finns en misstro mot bland annat socialtjänst bland hbtq-personer.

Både intervjupersonerna och Socialstyrelsen (2015-5-2, 46) betonar betydelsen av att använda sig av könsneutrala begrepp, då det är ett sätt att förmedla att varken könsidentitet eller sexuell läggning tas för givet. Intervjupersonen från socialtjänsten menar att det kan vara en öppning i samtalet att fråga om den unga har en partner, inte pojk- eller flickvän. Det är också av avgörande betydelse att vara noggrann med att benämna personen rätt, både vad gäller namn och pronomen (Larsdotter et al., 2011, 203).

I samtal med en ung person med erfarenhet av sex mot ersättning behöver fokus ligga på individens behov (Socialstyrelsen, 2015-5-2, 45). Det är även viktigt att utgå från individens beskrivning av sin erfarenhet och att normalisera dennes upplevelser och sexualitet (Knutagård, 2016, 53). Betydelsen av detta förhållningssätt bekräftas av flera av intervjupersonerna. De framhåller, vilket även Larsdotter et al., (2011, 255)

ATT SÖKA STÖD

- Skälen till att söka stöd kan variera, sex mot ersättning är inte alltid den huvudsakliga orsaken.
- Det är viktigt att inte ta för givet att alla med erfarenhet av sex mot ersättning önskar stöd.
- De ciskillar och transpersoner som sökt stöd på en specialistmottagning har ofta gjort det på eget initiativ.
- Ciskillar är mindre benägna än cistjejer och transpersoner att söka stöd.
- Transpersoner är den grupp inom unga med erfarenhet av sex mot ersättning som i högst utsträckning önskar och söker stöd.

BEMÖTANDE

- Var medveten om normer som kan påverka mötet.
- Benämnn personen rätt, exempelvis med namn och pronomen.
- Fokusera på individens upplevelser och behov.
- Öva på att prata om sex och sexualiteter.
- Ta emot berättelsen utan att lägga någon värdering i det som sägs.

pekar på, att den yrkesverksamma bör möta personen där den är, och låta personen själv definiera varför hen har sökt professionell hjälp. Att individen själv betraktas som expert på sitt liv och får möjlighet att själv formulera och problematisera sin situation är ofta en framkomlig väg i mötet med unga som har erfarenhet av sex mot ersättning. Särskilt om den yrkesverksamma klarar av att lyssna och ta hand om sin egen oro och ångest inför den berättelse de får ta del av. (Socialstyrelsen, 2015-5-2, 43)

– Det är viktigt att lyssna in och utgå från individen. Vad är det du vill ha hjälp med? Hur har det varit för dig? [...] Personen kanske inte vill sluta sälja sex utan har problem med det privata sexlivet eller något annat. Utgå i samtalet från det som individen tycker är problematiskt. (Specialistmottagning)

Det kan vidare finnas ett behov av att avlasta den unga från skuld och skam, vilket handläggaren från socialtjänsten lyfter.

– Jag tycker att det är viktigt att så tidigt som möjligt i processen försöka lyfta av skuld- och skamkänslor från klienten. [...] Att bilda ett team med honom eller henne, visa att man står på samma sida så att säga.

Både Socialstyrelsen (2015-5-2, 42-43) och de behandlare från specialistmottagningar som intervjuats till detta material förmedlar att unga som har sex mot ersättning ibland inte ser någonting problematiskt med att erbjuda sex mot ersättning. De

kan exempelvis uppge att de mår bra av att ha sex mot ersättning, att de har kontroll över situationen och att de inte är i behov av stöd eller hjälp. Ibland kan detta enligt intervjupersonerna tjäna som ett försvar, även om de betonar att så inte alltid är fallet. Enligt Socialstyrelsen (Ibid) är utgångspunkten i dessa möten att lyssna och möta den unga i sin beskrivning av erfarenheten. Ett felaktigt antagande om orsaker bakom den ungas erfarenheter kan försvåra en fortsatt kontakt. Ett råd i de fall där den unga inte upplever sex mot ersättning som någonting problematiskt är att prata om de eventuella risker den unga kan utsätta sig för och att fortsätta att ha kontakt med den unga. (Ibid) Här bör skyldigheten att anmäla till socialtjänsten vid misstanke om att ett barn far illa nämnas (SoL, 2001:453, 14 kap. 1 §).

Intervjupersonerna lyfter vikten av att yrkesverksamma försöker bli trygga i sig själva och i sin kunskap. En del i detta, som betonas av Larsdotter et al., (2011, 170), är att vara trygg med att prata om sex och sexualiteter, utan att personliga åsikter och uppfattningar förmedlas. Genom att vara trygg med att prata om dessa saker skapas större möjligheter för den unga att våga dela med sig av sin berättelse (Ibid; Socialstyrelsen, 2015-5-2, 40-41).

Flera av intervjupersonerna menar att trygghet kan uppnås genom att visa intresse, lyssna aktivt och nyfiket och genom att bekräfta den unga. Det kan bland annat göras genom att förmedla inlevelse och återknyta till det som har sagts, i detta kan ett gott samspel skapas och en relation byggas (Eide & Eide, 2006, 150-151).

– Det är ett samspel. Vi behöver hitta vår relation. Ett sätt för oss att prata. Jag försöker anpassa mig efter den jag pratar med och bygga på tilliten som är en förutsättning för att vi ska kunna jobba gemensamt. (Specialistmottagning)

Ibland kan egna fördomar eller värderingar vara ett hinder i ett möte. När en yrkesverksam förmedlar sina egna tankar om den ungas liv kan det i vissa fall leda till att berättelsen aldrig kommer fram. Den egna förståelsen bör alltså inte användas för att kategorisera den ungas upplevelser. (Socialstyrelsen, 2015-5-2, 42) Risken för att moralisera är exempelvis stor om den yrkesverksamma saknar grundläggande kunskap om sexuella praktiker utanför normen (Suzann Larsdotter, personlig kommunikation, 2017-06-20). Att ta emot en berättelse utan att lägga någon värdering i det som sägs är även något som betonas av intervjupersonerna.

– Det är viktigt att inte vara värderande. Många har ju svårt att prata om det. Fråga och ta emot svaret utan att vara värderande i det hela, utgå från individen [...] Det finns mycket moraliserande som gör att man känner sig kränkt. Så det blir ännu svårare. (Specialistmottagning)

En god relation mellan yrkesverksam och stödsökande skapar möjligheter att ge fullgott stöd. Det händer dock att stödsökande blir attraherade av yrkesverksamma. Det kan bero på att den stödsökande känner sig sedd för första gången eller likande. Det kan vara bra att lyfta detta med kollegor för att sedan kunna ta upp det med den stödsökande. (Knutagård, 2016, 52)

Mikko Roth och behandlarna på specialistmottagningarna menar att stödsökande i vissa fall använder sig av ett sexualiserat språk och blir sexualiserande i mötet med

en stödperson eller behandlare. Detta nämns kopplat till ciskillar, men det kan inte uteslutas att även andra stödsökande kan agera på det sättet. Mikko Roth menar att detta i vissa fall kan kopplas till tidigare sexuella övergrepp.

– När en person blir utsatt för sexuella övergrepp finns det ofta inslag av att den utsatta luras, tvingas eller lockas till att gå över sina egna gränser. Resultatet kan vara att den utsatte får ett gränsöverskridande beteende, som kan visa sig i exempelvis sexualisering i mötet med andra. Det kan handla om en kille som erbjuder sexuella tjänster till en läkare eller en kille som ständigt anspelar på sex i ett samtal med en socialsekreterare.

Enligt både Mikko Roth och intervjupersonerna från specialistmottagningarna kan det vara obekvämt och svårt att bli föremål för sexuella anspelningar. Likväl är det enligt Mikko Roth avgörande att detta inte leder till att beteendet ignoreras, och därmed även eventuella orsaker bakom beteendet. Han menar att den yrkesverksamma som möter den unga i dessa situationer kan behöva klargöra sin roll och den lagstiftning som reglerar relationen. Sexuella kontakter eller kärleksrelationer mellan stödsökande och stöd- eller behandlingspersonal får under inga omständigheter förekomma (Sveriges psykologförbund, 1998).

Fråga om sex mot ersättning

Unga som har erfarenhet av sex mot ersättning berättar sällan självmant om sina erfarenheter. En anledning till att de inte berättar kan vara känslor av skuld och skam. (Socialstyrelsen, 2015-5-2, 16, 38) En annan anledning kan vara rädsla för att bli dåligt bemötta, exempelvis på ett nedlåtande eller fördomsfullt sätt (Edlund & Jakobsson, 2014, 7; RFSL, 2013, 8). Killar berättar mer sällan än tjejer om sina erfarenheter (Landberg et al. 2014, 18). Heteronormativiteten i samhället kan påverka killars vilja att berätta att de haft sex med andra killar eller män. Likaså kan de normer som finns kring att män mer sannolikt ses som förövare än utsatta göra det särskilt svårt för just killar att berätta om sexuell exploatering eller övergrepp. (Socialstyrelsen, 2015-5-2, 19) Knutagård (2016, 64) beskriver att heteronormerna som råder gör att unga män förväntas ha mycket sex och ha många partners. Normer kring kön påverkar även de som möter ciskillar med denna erfarenhet, vilket kan exemplifieras genom frustrationen i Jimmys ord.

– Min penis är inte ett vapen. Jag är inte förövare för att jag har en penis, jag är lika mycket offer som alla andra.

Då unga sällan självmant berättar är det ofta helt avgörande att yrkesverksamma frågar unga om deras erfarenheter av sex mot ersättning. Många unga som tillfrågats säger att det viktigaste i mötet med en yrkesverksam är att personen vågar fråga om sex och om sex mot ersättning (Socialstyrelsen, 2015-5-2, 38). Denna önskan bekräftas av flera av de som intervjuats i samband med detta material, exempelvis av Oliver.

– Jag skulle vilja att man pratar mer öppet om det här och att man är mer tillgänglig för såna som mig. Såna som hamnar mellan plankorna eller hur man säger. Det viktigaste är att man inte kringgår allting utan att man pratar om det rakt på sak.

Flera av de yrkesverksamma som inte arbetar på en specialistmottagning menar att det kan kännas svårt att lyfta frågan om sex mot ersättning. Denna upplevelse delar de enligt Socialstyrelsen (2015-5-2, 39) med många andra yrkesverksamma som möter unga. Ett skäl kan vara att sex ses som någonting privat, ett annat kan vara en föreställning om att unga som har sex mot ersättning är starkt traumatiserade och behöver terapeutisk behandling. (Ibid) Ytterligare en anledning kan vara brist på kunskap. Denna kunskapsbrist skapar en osäkerhet kring om och i så fall hur frågor kring sex och sex mot ersättning kan ställas. (Ibid, 8)

– I de bästa av världar ska man känna sig trygg och kunna ställa de där jobbiga frågorna om sex mot ersättning. Det är ju kunskapsbiten som saknas, det är det primära. Det hade varit bra för folk som jobbar med det här att lära sig känna igen signaler på att allt inte står rätt till. (HVB)

Enligt Mikko Roth kan denna osäkerhet göra att yrkesverksamma tenderar att förlita sig för mycket på manualer med fasta frågor, trots att öppna frågor där den unga ges möjlighet att själv berätta är att föredra. Alla intervjupersoner är dock överens om vikten av att fråga om sex mot ersättning och de som har gjort det har positiva erfarenheter.

– Jag frågar alltid om mycket vid första samtalet, och jag upplever att de berättar. Jag vill få en god bild av hur det sett ut och jag väntar inte flera samtal innan jag tar upp en brännande potatis, för jag vill inte göra det till just det. De kommer till oss för att de vet att vi antingen jobbar med sexuella övergrepp eller unga i prostitution.

Vi vet båda varför vi är här, vilket ger en trygghet. (Specialistmottagning)

För att göra det lättare att fråga den unga om sex mot ersättning kan den yrkesverksamma fokusera på själva ersättningen och inte på den sexuella handlingen (Socialstyrelsen, 2015-5-2, 38). Ett annat sätt att underlätta kan vara att i vissa verksamheter ställa frågor om sex redan vid första samtalet. Detta kan exempelvis vara aktuellt för ungdomsmottagningar eller vid hälsosamtal i skolan. Genom att ställa dessa frågor som rutin kan yrkesverksamma få en större vana i att prata om sex och ställa frågor om sex mot ersättning. (Ibid, 39)

Intervjupersonerna nämner olika strategier för att komma över den osäkerhet som yrkesverksamma kan uppleva i mötet med en person med denna erfarenhet. Bland annat nämns, vilket också betonas av Larsdotter et al., (2011, 170-171), att öva på att prata om sex, sexualiteter och sex mot ersättning. Att säga orden högt och bli bekväm med språket är enligt intervjupersonerna viktigt. Det gäller att förbereda sig väl inför mötet, och ett sätt att göra det på kan enligt dem vara att använda rollspel.

Förutom att fråga om sex mot ersättning är det bra att ställa följdfrågor och mer detaljerade frågor. På så sätt kan den yrkesverksamma förmedla att dessa ämnen inte är främmande eller obekväma. (Larsdotter et al., 2011, 170) Knutagård (2016, 58) menar att unga män ofta till en början berättar om sina upplevelser eller problem på ett bagatellartat sätt. Enligt författaren bör inte en sådan förklaring fullt ut accepteras. I stället bör mer utvecklande frågor ställas, för att kunna nå ett djupare samtal. (Ibid)

Även intervjupersonerna betonar vikten av djupare frågor. Det kan handla om att fråga när den unga började få ersättning för sex, hur kontakterna tagits, vilka sexuella tjänster det rört sig om, var träffarna har skett, om träffarna lett till några skador eller om den unga blivit utsatt för någon form av våld vid kontakterna. De djupare frågorna behöver ställas, även om de kan upplevas obekväma för vissa. Särskilt obekvämt kan det vara att ställa frågor om sexuella praktiker utanför normen, eller som inte överensstämmer med egna föreställningar om sex (Suzann Larsdotter, personlig kommunikation, 2017-06-20). Frågor om de eventuella positiva upplevelserna av att ha sex mot ersättning behöver också ställas. Det kan handla om att erfarenheten ger en känsla av spänning, sexuell upphetsning, tillfredsställelse och en möjlighet att tänja på egna gränser och utmana sig själv. (Larsdotter et al., 2011, 235-238)

– Att kunna och våga gå väldigt nära i frågorna, även när det känns obekvämt för en själv. Fråga 'vad är det du gillar med det då?'. Fråga vidare eller våga stoppa om du inte klarar att höra det i stunden, säg okej och gå vidare till nästa fråga och följ upp när du känner dig redo. [...] Våga fråga om det finns saker i problematiken som också har varit bra. Exempelvis om klienten har haft några positiva erfarenheter av att ha haft sex mot ersättning. Prata om hur man kan göra för att tillgodose de behoven på annat sätt. (Specialistmottagning)

Behandlarna framhåller betydelsen av att ställa frågor om den ungas sexuella debut, tidigare erfarenheter av sexuella möten samt om eventuella tidigare övergrepp eller trauman. Detta för att få en helhetsbild av personens livssituation och även för att det kan vara svårt för personen själv att se eventuella kopplingar mellan tidigare upplevelser och sex mot ersättning.

VIKTEN AV ATT FRÅGA

- Unga berättar sällan självmant om sin erfarenhet.
- Det viktigaste är att fråga.
- Ibland är det lättare att fokusera på ersättningen och inte den sexuella handlingen.
- Förbered dig och öva gärna.
- Ställ följdfrågor och djupare frågor
- Återkom till frågan vid behov.
- Fråga om eventuell pågående utsatthet.

SÅ HÄR KAN DU FRÅGA

(Socialstyrelsen (2015-5-2, 40)

- När hade du sex första gången?
- Var det ditt eget val?
- Hur många har du haft sex med i ditt liv? Det senaste halvåret?
- Hur känns det i sexuella situationer och relationer?
- Har det hänt att du fått något för att ha sex?
- Har du gett något för att ha sex?
- Har det hänt att du haft sex i utbyte mot alkohol eller droger?
- Har du varit med om att fotas eller filmas med webbkamera?
- Har det varit fler personer inblandade?

– Det kan vara svårt för dem att identifiera exakt vad det är de har varit med om, i den form att de kan se att det här är våld eller övergrepp de har varit utsatta för. [...] De kan beskriva ett köptillfälle som utvecklats till något våldsamt och där de känner att de tappat kontrollen men har svårt att sätta ord på att det handlade om en våldtäkt till exempel. (Specialistmottagning)

Av intervjuerna framkommer att behandlarna på specialistmottagningarna ofta försöker återkomma till frågan om sex mot ersättning, även om den unga svarar nekande. Detta motiveras med att personen kanske inte känner sig redo att berätta vid första tillfället, att starka känslor av skuld och skam hindrar personen från att berätta eller att den unga själv inte ser att det är just sex mot ersättning det handlar om. Behandlarna frågar även om personen fortfarande har sex mot ersättning eller är utsatt för sexuella övergrepp. Detta betraktas av dem som viktig kunskap eftersom de menar att pågående utsatthet kan påverka möjligheten att tillgodogöra sig behandling.

Att tänka på i mötet

För att den unga ska kunna göra sig förstådd och förstå det som sägs kan det i vissa fall finnas behov av tolk. I dessa sammanhang kan kopplingar göras till användandet av tolk vid samtal med våldsutsatta personer. Det är exempelvis viktigt att den yrkesverksamma är medveten om att den känsliga situationen kan begränsa den berördas vilja och möjlighet att tala fritt. En förutsättning för att samtalet ska bli så bra som möjligt för den unga är att denne känner sig trygg med tolken. (Socialstyrelsen, 2016-6-37, 33) Mikko Roth menar att yrkesverksamma kan bidra till en känsla av trygghet genom att säkerställa anonymitet. Detta kan göras genom att använda telefontolk och informera om att varken tolken eller den berörda behöver presentera sig. Ytterligare sätt att bidra till trygghet är enligt Mikko Roth att be tolken informera den unga om de sekretessregler som gäller för tolkar. Även att säkerställa att tolken är införstådd i ämnets känsliga karaktär.

För att skapa en trygg relation är det betydelsefullt att ha en struktur i samtalet. Den yrkesverksamma behöver vara tydlig med de ramar som finns för samtalet, särskilt rörande sin roll och relationen mellan den unga och den yrkesverksamma. (Socialstyrelsen, 2015-5-2, 45) Mikko Roth framhåller att tydlig och relevant information är viktiga grunder i samtalet och i att skapa en trygg relation. Det kan röra sig om att ge information om andra aktörers roller, om varför samtalet genomförs eller om sekretessregler. Informationen kan även beröra saker som mänskliga rättigheter eller sexköpslagen. Det är enligt Mikko Roth bra att göra informationen så konkret som möjligt. Ett sätt att göra det kan vara att visa texter, bilder eller filmer, exempelvis regeringens egen information om mänskliga rättigheter eller bilder från en lokal Pridefestival.

Barn och unga som tagit emot ersättning för sexuella tjänster kan överlag ha behov av gott om tid vid samtalen och de behöver ofta ett flertal uppföljningar. De behöver känna att de är väl omhändertagna, att de är välkomna och att de är trygga. Genom

att exempelvis få träffa samma yrkesperson vid varje möte kan denna trygghet skapas. (Socialstyrelsen, 2015-5-2, 45)

– Jag bokade ju tider, jag ringde... vi hade täta kontakter. Jag ringde ofta, kanske ett par gånger i veckan efter att det här kom fram. Jag frågade och erbjöd att han fick komma hit och vi träffades ofta. Jag följde upp, kollade hur han kände och jag bokade dubbla tider så att han fick ta den tiden han behövde. (Socialtjänst)

Insatser och samverkan

Unga som har sex mot ersättning kan vara i behov av någon form av insats och stöd från samhället. Det kan handla om ekonomiskt bistånd, hjälp att få bostad, stöd i kontakter med föräldrar eller samtalsstöd/behandling hos en terapeut. Enligt Mikko Roth kan det för hbtq-personer vara särskilt betydelsefullt att hitta en positiv plattform där de kan vara sig själva.

Svedin och Priebe (2004, 351) ser inte att det är möjligt att ha specifika insatser till just unga med erfarenhet av sex mot ersättning då de är en grupp som ofta har många olika former av social utsatthet. Författarna rekommenderar i stället bredare insatser som riktar sig till alla unga som signalerar olika former av social utsatthet (Ibid).

Det är viktigt att säkerställa att barn ges det stöd och skydd de har rätt till. Ibland kan det finnas behov av ett omedelbart skydd från fortsatt exploatering. Motsätter sig barnet eller dess vårdnadshavare skydd kan det bli aktuellt att socialtjänsten ansöker om ett omedelbart omhändertagande enligt 6 § Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. (Socialstyrelsen, 2015-5-2, 52) Att insatser ska sättas in emot deras vilja är någonting som lyfts som farhåga av personer med egen erfarenhet av sex mot ersättning i tidigare forskning (Larsdotter et al., 2011, 255). Många av dessa

personer är också rädda att de inte kan påverka insatserna eller att de insatser som planeras definierar situationen på annat sätt än personen själv (Ibid).

I vissa fall kan det finnas behov av att som yrkesverksam hänvisa den unga vidare. Det kan bland annat handla om att det inte finns rätt kompetens inom den egna verksamheten. Om så är fallet kan det ändå vara bra för den yrkesverksamma som först fått ta del av den ungas berättelse att hålla kvar kontakten, i alla fall i ett inledande skede. Det kan exempelvis vara aktuellt att följa med som stöd till en ungdomsmottagning, till skolsköterskan eller till skolkuratorn. (Socialstyrelsen, 2015-5-2, 45)

Eftersom det ofta är flera aktörer involverade i arbetet är det avgörande att det finns en fungerande samverkan. Socialtjänsten är den aktör som har ett lagstadgat ansvar för att initiera samverkan när det gäller barn som far illa eller riskerar att fara illa. Samverkan ska syfta till att den berörda får stöd och skydd utifrån hela sin livssituation. (Socialstyrelsen, 2015-5-2, 53) Flera intervjupersoner lyfter behovet av förbättrad samverkan mellan olika aktörer. Behandlarna från specialistmottagningar ser särskilt ett behov av förbättrad samverkan mellan hälso- och sjukvården och deras verksamhet. De menar att de som söker stöd kan ha behov av vård för olika former av fysiska och/eller psykiska besvär. I dessa fall kan det vara svårt att hitta rätt instans och att komma intill tillräckligt snabbt.

Behandling

En del unga som har erfarenhet av sex mot ersättning kan vara i behov av behandling. De kan ha svårt att bearbeta och hantera vissa situationer och känslor som är kopplade till erfarenheten av att erbjuda sexuella tjänster mot ersättning. Personerna kan uppleva att det är svårt att hantera vetskapen om att de har haft osäkert sex och vara rädda för exempelvis könssjukdomar. Ofta finns känslor av skam, vilket exempelvis kan bero på samhällets normer eller den närmsta omgivningens syn på sex mot ersättning. Även positiva erfarenheter av sex mot ersättning behöver bearbetas, särskilt om personen vill sluta erbjuda sexuella tjänster mot ersättning. Personen kan då behöva utarbeta strategier för att förhålla sig till dessa positiva minnen utan att ifrågasätta sitt beslut att sluta ha sex mot ersättning. (Larsdotter et al., 2011, 254)

De behandlare som intervjuats inom ramen för detta material arbetar aktivt med att stärka stödsökandes självkänsla och identitet, inklusive den sexuella identiteten. I studien Osynliga synliga aktörer (Larsdotter et al., 2011, 217, 274) framhålls behovet av insatser för att stärka den berördas självkänsla. En sådan behandling, som fokuserar på att ge redskap för att få en bättre självkänsla, självbild och kunskap om sex, efterfrågas även av hbtq-personer med denna erfarenhet. Samma studie indikerar att

TEMAN I BEHANDLING

- Självkänsla och identitet
- Gränssättning
- Styrkor och överlevnadsstrategier
- Eventuella trauman
- Eventuella självskadebeteenden
- Funktioner som sex mot ersättning kan fylla
- Känslor
- Individens livssituation i helhet

BEHOV

- Ökad kunskap om bemötande och stöd
- Ökad kunskap om sex, sexuell läggning och sexualiteter
- Ökad kunskap om unga generellt som har erfarenhet av sex mot ersättning
- Hbtq-kompetens, särskilt transkompetens
- Normkritiskt förhållningssätt
- Specialiserade verksamheter på fler orter
- Ökad kunskap och möjlighet att ge stöd inom befintliga verksamheter

det finns en koppling mellan självkänsla och sexuell utsatthet i form av att de berördas sexuella utsatthet minskade, och i vissa fall helt upphörde, när personens självkänsla ökade. (Ibid)

Behandlarna arbetar även med att öka den ungas förmåga att ta hand om sig själv och sätta gränser. Att fokusera på att stödja den unga i gränssättning stämmer väl överens med forskning på området. Exempelvis nämner flera personer med egen erfarenhet av sex mot ersättning att de kan ha svårt att både kommunicera och sätta gränser i de sexuella kontakterna rörande ersättning (Larsdotter et al., 2011, 232-234).

I behandlingen ligger ytterligare fokus på individens styrkor och överlevnadsstrategier. Finns erfarenhet av sexuella övergrepp eller andra trauman fokuserar behandlingen även på det. Om den unga har någon form av självskadebeteende behöver även detta beröras. Ett självskadebeteende som specialismottagningarna och Mikko Roth lyfter som vanligt förekommande bland unga med erfarenhet av sex mot ersättning är ätstörningar. Beskrivningar om ätstörningar finns i flera av de föreliggande berättelserna från personer med egen erfarenhet av sex mot ersättning eller liknande erfarenhet. Exempelvis säger Jimmy att han får en kick av att svälta sig

själv och att pressa sig längre och längre utan mat. Även Jonas och Nour berättar om olika former av ätstörningar.

Några av dem med egen erfarenhet av sex mot ersättning eller liknande erfarenhet, som intervjuats till detta material, beskriver vidare att de använt sex för att skada sig själva. När en person skadar sig själv genom sex är ett normkritiskt förhållningssätt en viktig utgångspunkt. Ofta beskrivs och uppmärksammas sex som självskada som ett beteende kopplat till tjejer. En anledning till detta kan vara rådande normer kring maskulinitet och kön. Det kan röra sig om normer kring sociala ideal, känslouttryck eller vad som är kvinnligt och manligt. Genom dessa normer riskerar stereotyper att reproduceras och variationer att osynliggöras. (Tengelin & Samulowitz, 2014, 2-4)

Intervjupersonerna nämner också vikten av att prata om vilka eventuella funktioner sex mot ersättning har fyllt. En funktion kan vara att just skada sig själv.

– Vi pratar om vad som är drivkraften, är det att man vill skada sig själv? En del kan tycka att de har en kropp som saknar värde eller som ska göras illa, som behöver bestraffas. Då behöver vi förstå att det inte bara är att sluta. Att sälja sex fyller ett syfte som vi behöver möta och jobba med. (Specialistmottagning)

Sex mot ersättning är ett ämne som ofta väcker många olika känslor under en behandling. Den yrkesverksamma kan känna maktlöshet, sorg, ilska, hat, empati, medkänsla eller avsky. Den stödsökande kan känna rädsla, förvirring, ensamhet, skuld, osäkerhet, otrygghet och skam. Om känslorna används på rätt sätt kan de enligt Mikko Roth stärka relationen och fungera som ett verktyg i samtalet. Han betonar dock att den yrkesverksamma behöver vara försiktig med att visa egna känslor, särskilt känslor av avsky över det som förmedlas. Genom att vara försiktig med att visa egna känslor, vara medkännande men ändå saklig, kan den yrkesverksamma förmedla en förmåga att ta emot den ungas berättelse (Socialstyrelsen, 2015-5-2, 42).

Behandlarna på specialistmottagningarna använder sig av olika strategier för att inte förstärka den ungas eventuella utsatthet. En av dessa är att fokusera på helheten, att inte fastna i detaljer i berättelsen. Det svåra ska enligt dem inte undvikas men den som har dessa erfarenheter är så mycket mer än just dessa detaljer. Därför bör fokus ligga på individens livssituation i helhet. En annan strategi är att hjälpa den som söker stöd med gränssättning i samtalet, så att personen inte berättar saker som den inte är redo att berätta om. Särskild förståelse behöver även finnas för att reaktioner ofta kommer i efterhand.

Behov av kunskap och specialiserad verksamhet

Av intervjuerna med yrkesverksamma framkommer att det finns ett behov av större förståelse och ökad kunskap om bland annat bemötande och stöd till ciskillar och transpersoner med erfarenhet av sex mot ersättning. Intervjupersonerna lyfter vikten av kunskap om bland annat sex, sexuell läggning och sexualiteter i mötet med unga med erfarenhet av sex mot ersättning. De betonar, precis som Socialstyrelsen (2015-5-2, 8-9) och Larsdotter et al., (2011, 170-173), att kunskap om dessa ämnen är nödvändiga för att kunna uppmärksamma, våga fråga och ge fortsatt stöd. En

av intervjupersonerna förklarar hur en utbildning om sex mot ersättning blev en ögonöppnare.

– Jag tror att det var helt och hållet avgörande att få den utbildningen. Nu i efterhand kan jag se att jag jobbat med ungdomar tidigare med den här problematiken. (HVB)

Enligt Socialstyrelsen (2015-5-2, 8) finns ett behov av kunskap om hela gruppen unga som har sex mot ersättning inom verksamheter som möter unga. Socialstyrelsen (Ibid, 22) framhåller vidare behovet av kunskap om hbtq för att ge unga hbtq-personer med erfarenhet av sex mot ersättning ett professionellt bemötande. Bristen är särskilt stor på transkompetens (Larsdotter et al., 2011, 272; Darj et al., 2015, 25; Socialstyrelsen, 2015-5-2, 21; Gäredal & Orre, 2011, 30-31). Det krävs även ett normkritiskt förhållningssätt, exempelvis för att inte anta att alla personer med erfarenhet av sex mot ersättning är hbtq-personer (Darj et al., 2015, 24; Socialstyrelsen (2015-5-2, 21).

De yrkesverksamma som arbetar på icke specialiserade verksamheter efterfrågar tillgång till specialistmottagning, både för stöd och behandling men också för möjlighet till konsultation och handledning.

– Det saknas kunskap om vart man ska vända sig. Socialtjänsten kan kännas som en för bred verksamhet, det vore bra med en kontaktperson eller specialiserad verksamhet. [...] Jag skulle önska en specialiserad verksamhet som är relativt lös eller öppen, så att vem som helst kan komma dit mer förutsättningslöst till en början. Det är problematiskt att det inte finns några mottagningar som är specialiserade utanför storstäderna. (Skola)

Specialistmottagningarna pekar på vinsterna med att ha en specialiserad verksamhet för dem med erfarenhet av sex mot ersättning. De som söker stöd hos dem betonar ofta det stora värdet av att veta att personen de möter är van vid att prata om sex och sex mot ersättning. Även att de har relevant kunskap och erfarenhet. Det finns en svårighet i att många kommuner är för små för att kunna erbjuda specialiserade verksamheter. I dessa fall är det enligt Mikko Roth vara relevant att öka kunskapen och möjligheten att erbjuda fullgott stöd inom befintliga verksamheter.

Avslutande ord

Syftet med detta material har varit att yrkesverksamma som möter unga ska få ökad kunskap om ciskillar och transpersoner med erfarenhet sex mot ersättning. Syftet har också varit att förmedla kunskap om hur yrkesverksamma kan se och möta dessa unga. Här följer några av materialets slutsatser.

Bristande kunskap och normer kring kön, könsidentitet, maskulinitet och sexuell läggning gör att ciskillar och transpersoner med erfarenhet av sex mot ersättning riskerar att osynliggöras inom verksamheter som möter unga. Likväl som ciskillar och transpersoner som har sex mot ersättning riskerar att bli osynliggjorda, riskerar även de som exploaterar dessa unga att bli osynliggjorda. Att synliggöra ciskillar och transpersoner som har erfarenhet av sex mot ersättning är därför en viktig åtgärd i arbetet med att synliggöra köpare, och därmed motverka efterfrågan.

I mötet med unga med erfarenhet av sex mot ersättning är det viktigt att ha ett normkritiskt förhållningssätt, där ungas olikheter och skilda upplevelser respekteras. Det krävs även hbtq-kompetens för att kunna ge adekvat och likvärdigt stöd och skapa det förtroende som behövs för att kunna se och möta personer där de är.

Genom att fråga unga om sex och erfarenheter av sex mot ersättning kan de unga som är i behov av stöd och hjälp uppmärksammas. Att fråga är att se. Att fråga är att synliggöra.

De berättelser som förmedlats av personer med egen erfarenhet av sex mot ersättning eller liknande erfarenhet ger alla uttryck för ett osynliggörande, för olika upplevelser av att tystas. För vissa kan känslan bottna i mötet med en yrkesverksam som inte lyssnar, som missförstår eller kränker. För andra kan det vara en upplevelse av att inte ens få utrymme att berätta. På ett större plan kan det handla om att ha en erfarenhet som inte finns, erkänns eller adresseras. En erfarenhet som tilldelas någon annan, i detta fall cistjejer. Trots dessa upplevelser finns dock en stark gemensam vilja att berätta, en vilja att inte tystas längre.

Avslutningsvis låter vi de som delat med sig av sina erfarenheter skicka med några tankvärda ord, både till personer i liknande situationer men också till dig som yrkesverksam eller ideellt engagerad.

Tänkvärt till dig som är i en liknande situation

”Jag beklagar, det är det enda jag kan säga.” (Jimmy)

”Det viktigaste är att hitta någonting att förgylla de mörkaste perioderna med.” (Nour)

”Det krävs jobb och kraft. I slutet får man tillbaka så mycket mer.” (Jonas)

”Folk kommer att låtsas som om de fattar vad som pågår, de kommer säga att de vet vad du känner, men det är inte sant. Ingen kan förstå din situation på samma sätt som du kan.” (Nour)

”Sök stöd och hjälp direkt, låt det inte gå för långt.” (Oliver)

”Det kommer bli bra.” (Jonas)

Tänkvärt till dig som är yrkesverksam

”Min penis är inte ett vapen. Jag är inte förövare för att jag har en penis, jag är lika mycket offer som alla andra.” (Jimmy)

”Jag önskar att någon hade sett och hört mitt rop på hjälp.” (Malin)

”Våga prata om sex oavsett om du ser några tydliga tecken på sex som självskada eller sex mot ersättning.” (Jonas)

”Prata om det som det är, alltså rakt på sak. Tassa inte runt problemet.” (Oliver)

”Fråga ordentligt, döm inte situationen utifrån vad du ser. Var mer förstående, såna som jag kommer försöka dölja saker och spela stark.” (Nour)

”Bort med kön, läggning, allting. Man träffar en människa och alla borde bli bemötta utifrån det.” (Jimmy)

”Den här problematiken har inget med kön eller könsidentitet att göra, vem som helst kan vara utsatt.” (Jonas)

”Jag önskar att man kunde våga se att killar blir utnyttjade, även om de kanske visar det på ett annat sätt än vad tjejer gör.” (Malin)

Bilaga: Workshopmaterial

Fallbeskrivningarna, med tillhörande frågor kan förslagsvis användas som stöd för vidare reflektioner eller vid workshop i grupp. Beskrivningarna är utformade så att du, oavsett vilken verksamhet du arbetar inom, ska kunna relatera till det som framkommer. Fallen är fiktiva men bygger på en samlad kunskap från konsultationsärenden och olika yrkesverksammas erfarenheter. För att skapa en tillräcklig grund för diskussion innehåller fallbeskrivningar förhållandevis mycket information. Det krävs dock ofta en längre samtalskontakt för att få tillgång till så detaljerad information.

Frågor till fallbeskrivningarna

- Vad väcker denna berättelse för känslor hos dig?
- Hur kan du göra för att hantera dina känslor?
- Hur gör du för att vara sparsam med att förmedla egna känslor och föreställningar?
- Hur kan dina egna föreställningar om sex mot ersättning påverka ert möte?
- Om du skulle träffa den unga i din verksamhet, vilken information skulle du ge?
- Vilka frågor skulle vara viktiga att ställa?
- Vad kan du/behöver du göra utifrån din verksamhet, ditt uppdrag och ditt ansvar?
- Finns det andra verksamheter som du skulle behöva ta kontakt med?

Fall 1

Ali kom till ett boende för ensamkommande flyktingbarn i Sverige när han var 16 år. Ali tog sig till Sverige med hjälp av en smugglare. Som betalning krävde smugglaren sexuella tjänster. Ali har ett aggressivt beteende och han bränner sig med cigaretter och skär sig på benen. Ali blir ofta hämtad utanför sitt boende och är borta både kortare och längre perioder för att ha sex med kvinnor mot ersättning. När han kommer tillbaka har han nya kläder och ger andra på boendet gåvor. Ali skickar också regelbundet pengar till sin mamma.

Fall 2

Lo är en 19-årig queerperson. Hen är uppvuxen i en religiös familj som uttrycker starkt negativa åsikter om hbtq-personer. Tron är en viktig del av Los liv och hen jobbar mycket med känslor av att vara annorlunda och inte älskad av Gud. Det har förekommit olika former av våld i familjen. Detta har präglat Los uppväxt och hen ville lämna hemmet tidigt. Via en webbplats får Lo kontakt med en man som erbjuder boende i utbyte mot sexuella tjänster. Hen tackar först nej men efter en ny våldshändelse i hemmet blir Lo desperat och tackar ja till erbjudandet. Efter en tid föreslår mannen att Lo ska erbjuda sexuella tjänster till andra män.

Fall 3

Julio går första året på en gymnasieskola i en förort utanför en storstad i Sverige. Han kom ut som homosexuell under sista året i grundskolan och blir på grund av detta utsatt, både i skolan och på sociala medier. Julio lider av ångest. För att döva ångesten hetsäter han mat som han sedan kräks upp. Ett annat sätt att hantera sin ångest på är att erbjuda sexuella tjänster mot ersättning. Träffarna ger Julio en känsla av närhet och bekräftelse men därefter ökar ofta ångesten.

Fall 4

Kajsa är 20 år och bor ensam i en lägenhet i en mellanstor stad. Som liten uttryckte Kajsa, som då hette Mikael, att hon är en tjej och inte en kille som omgivningen trodde. Skolgången var jobbig på många sätt, och transexfarenheten tog mycket energi då hennes klasskompisar och föräldrar ständigt frågade och påpekade saker kring könsidentiteten. En stor del av Kajsas vardag handlade om att få sin könsidentitet bekräftad. Under tonåren började hon erbjuda sexuella tjänster mot ersättning till män via internet.

Fall 5

Niklas är 17 år och går på ett gymnasium i södra Sverige. Niklas har många vänner och spelar fotboll på hög nivå. Han är heterosexuell och har haft några relationer men är nu singel. Han har varit sexuellt aktiv sedan 13 års ålder och erbjuder sedan några år tillbaka sex mot ersättning. Niklas ser inga problem med detta och har inga planer på att sluta.

Referenser

- Alm, E., Bremer, S., Nord, I., Schmitt, I. (2016) Queer- och transforskning. I Lundberg, A., & Werner, A., (Red.), En introduktion till genusvetenskapliga begrepp, (s. 61-67). Göteborg: Nationella sekretariatet för genusforskning.
- BrB (1962:700). Brottsbalken. Stockholm: Justitiedepartementet.
- Bränström, R., Hatzenbuehler, M., & Pachankis, J. (2015). Sexual orientation disparities in physical health: age and gender effects in a population-based study. DOI 10.1007/s00127-015-1116-0. Stockholm: Department of Clinical Neuroscience, Karolinska Institutet.
- Dahl, U. (2016). Kön och genus, femininitet och maskulinitet. I Lundberg, A., & Werner, A. (Red.), En introduktion till genusvetenskapliga begrepp (s. 15-19). Göteborg: Nationella sekretariatet för genusforskning.
- Darj, D., Jonsson, J., & Summanen, E. (2015). Sex för x. Sex mot ersättning bland unga hbtq-personer. RFSL Ungdom.
- Edlund, C., & Jakobsson, P. (2014). En annan horisont: sexarbete och hiv/STI-prevention ur ett peer-perspektiv. Hiv-Sverige.
- Eide, T., & Eide, H. (2006). Kommunikation i praktiken – relationer, samspel och etik inom socialt arbete, vård och omsorg. Malmö: Liber.
- Eriksson, N., & Knutagård, H. (2005). Sexmänsäljersex.se/x: nöje blir funktion. Lunds universitet. RFSL Rådgivningen Skåne.
- Folkhälsomyndigheten. (2017). Sexualitet och hälsa bland unga i Sverige. UngKAB15 – en studie om kunskap, attityder och beteende bland unga 16–29 år. Folkhälsomyndigheten.
- Fredlund, C., Svedin, C-G., Priebe, G., Jonsson, L & Wadsby, M. (2017). Self-reported frequency of sex as self-injury (SASI) in a national study of Swedish adolescents and association to sociodemographic factors, sexual behaviors, abuse and mental health. (11:9). Linköping: Linköping University. Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health.
- Gärdedal, M., & Nathorst-Böös, H. (2009). Internet utanför heteronormen. I Ungdomsstyrelsen.(Red.) Se mig. Unga om sex och internet, (s. 238-291) Stockholm: Ungdomsstyrelsen.
- Gärendal, M., Orre, C. (2011). Trygga sammanhang gör mig kåt. En studie om transpersoners upplevelser och tankar om sex samt behov av kunskap och insatser rörande sexuell hälsa. Stockholm: RFSL., & RFSL Ungdom.

- Hegna, K., & Pedersen, W. (2002). Sex for overlevelse eller skyggebilder av kjærlighet? Om ungdom under 18 år som selger seksuelle tjenester. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Jonsson, L., & Lundström Mattsson, Å. (2012). Unga som skadar sig genom sex. Stockholm: Stiftelsen Allmänna Barnhuset.
- Knutagård, H. (2016). Sexualitet och socialt arbete. Lund: Studentlitteratur.
- Landberg, Å., Svedin, C-G., Priebe, G., Wadsby, M., Jonsson, L & Fredlund, C. (2015). Det gäller en av fem: fakta om barn, sexuella övergrepp och sexuell exploatering i Sverige 2014. Stockholm: Stiftelsen allmänna barnhuset.
- Larsdotter, S., Jonsson, J., & Gäredal, M. (2011). Osynliga synliga aktörer. Hbt-personer med erfarenhet av att sälja och/eller köpa sexuella tjänster. Stockholm: RFSL.
- Larsdotter, S., & Jonsson, J. (2014). Kartläggning av sex mot ersättning bland hbtq-personer, kvinnor som har sex med kvinnor och män som har sex med män. RFSL för Socialstyrelsen och Länsstyrelsen. Opublicerat arbetsmaterial.
- Lenz Taguchi, H. (2016). Feministiska teorier och pedagogiska strategier. I Lundberg, A. & Werner, A. (Red.). En introduktion till genusvetenskapliga begrepp. (s. 82-88). Göteborg: Nationella sekretariatet för genusforskning.
- LVU (1990:52). Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. Stockholm: Socialdepartementet.
- Länsstyrelsen i Jönköpings län. (2015). Osynlig synlig verklighet. Prostitution i Jönköpings län. Jönköping. Jönköping: Länsstyrelsen i Jönköpings län.
- Länsstyrelsen Stockholm. (2015a). Den långa resan. Möten med barn som misstänks vara utsatta för människohandel och sexuell exploatering. Stockholm: Länsstyrelsen Stockholm.
- Länsstyrelsen Stockholm. (2015b). Kan det vara människohandel? Kortfattad information för myndigheter med flera som kan komma i kontakt med barn som utsatts för människohandel. Stockholm: Länsstyrelsen Stockholm.
- Länsstyrelsen Stockholm. (2016). Manual vid misstanke om människohandel. Skydd och stöd till människohandelsoffer. Stockholm: Länsstyrelsen Stockholm.
- Meyer, H. (2003). Prejudice, Social Stress, and Mental Health in Lesbian, Gay, and Bisexual Populations: Conceptual Issues and Research Evidence. Columbia University.
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). (2015). FOKUS 15.

Ungas sexuella och reproduktiva rättigheter. En tematisk kartläggning.
Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF).

Ohlsson Sandahl, F. (2015). Inkludera. Jämställdhet och hbtq i organisationen.
Hindås: Idealistas.

RFSL. (2013). Misstro - Om hbtq-personers förtroende för olika samhällsinstanser
och vad som behöver förändras. Stockholm: RFSL.

Skr. (2007/08:167). Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella
ändamål. Stockholm: Integrations- och jämställdhetsdepartementet.

Skr. (2016/17:10). Makt mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd
framtid. Stockholm: Socialdepartementet.

Socialstyrelsen. (2004-131-23). Sexuell läggning och bemötande i socialtjänsten.
Stockholm: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen. (2015-4-6). God vård av barn och ungdomar med könsdysfori.
Stockholm: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen. (2015-5-2). Sex mot ersättning. Utbildningsmaterial om skydd
och stöd till barn och unga. Stockholm: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen. (2016-6-37). Våld – Handbok om socialtjänstens och hälso- och
sjukvårdens arbete med våld i nära relation. Stockholm: Socialstyrelsen.

SoL (2001:453). Socialtjänstlagen. Stockholm: Socialdepartementet.

SOU (2004:71). Sexuell exploatering av barn i Sverige, del 1.
Stockholm: Socialdepartementet.

Svedin, C-G., & Priebe, G. (2004). Ungdomars sexualitet – attityder och erfarenheter.
Att säga sex mot ersättning/pengar. Avdelningen för barn- och ungdomspsykiatri:
Lunds Universitet.

Svedin, C-G., & Priebe, G. (2009). Unga sex och internet. I Ungdomsstyrelsen. (Red.)
Se mig. Unga om sex och internet, (s. 32-147) Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Sveriges psykologförbund. (1998). Yrkesetiska principer för psykologer i Norden.
Sveriges psykologförbund.

Tengelin, E., & Samulowitz, A. (2014). Normkritiska perspektiv på självskade-
beteende. Vänersborg: Kunskapscentrum för jämlik vård, Västra Götalandsregionen.

Tikkanen R., Abellson, J., & Forsberg, M. (2011). UngKAB09 - Kunskap, attityder
och sexuella handlingar bland unga. Göteborg: Göteborgs universitet.

Ungdomsstyrelsen. (2009:9). Se mig – unga om sex och internet.
Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen. (2010:2). Hon Hen Han. En analys av hälsosituationen för
homosexuella och bisexuella ungdomar samt för unga transpersoner.
Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Wolf, S. (2009). Sexuality and Socialism: History, Politics, and Theory of LGBT
Liberation. Chicago: Haymarket Books.

Webbplatser

Nationella sekretariatet för genusforskning. (2016). Ordlista. Hämtad 2017-05-29
<http://www.genus.se/ord/cis/>

RFSL Stockholm. (u.å). Videoklubbar och cruisingparker. Hämtad 2017-05-23
<https://sexperterna.org/flirt-och-karlek/videoklubbar-och-cruisingparker/>

RFSL Ungdom. (2016). Ordlista. Hämtad 2017-05-23
<http://www.transformering.se/vad-ar-trans/ordlista>.

RFSL. (2015). Begreppsordlista. Hämtad 2017-05-23
<http://www.rfsl.se/hbtq-fakta/hbtq/begreppsordlista>.

UMO. (u.å). Trans och cis. Hämtad 2017-08-15
<http://www.umo.se/Jag/Trans-och-cis/>

Webbutbildningar

Socialstyrelsen. (2015). Webbutbildning: Sex mot ersättning
- Om stöd och hjälp till vuxna

Socialstyrelsen. (2015). Webbutbildning: Sex mot ersättning
- Om stöd och skydd till barn och unga

Länsstyrelsen Stockholm. (2017). Webbutbildning: Människohandel med
barn och unga

Länsstyrelsen
i Jönköpings län